Cena niniejszego numeru 120 gr.

№ 3. Łowicz, Grudzień 1928 r. Rok II.

# GAZETA SAMORZĄDOWA

Organ prasowy Powiatowego Związku Komunalnego Łowickiego.

Wychodzi przynajmniej raz na kwartał. Cena numeru zależna od jego objętości.
Cena ogłoszeń za wiersz garmontowy lub jego miejsce:
Przed tekstem działu nieurzędowego 80 gr., nekrologi i reklamy 60 gr., ogłoszenia zwyczajne wiersz 50 gr., drobne ogł. za wyraz 25 gr.

Adres Redakcji i Administracji: ŁOWICZ, BIURO WYDZIAŁU POWIATOWEGO, GMACH STAROSTWA przy ulicy PIOTRKOWSKIEJ **30**, TELEFON **60**. Redakcja i Administracja czynne w dni powszednie od godziny 8 do 15.

## Treść numeru:

**Dział urzędowy.**

**Protokuł obrad zebrania z dnia 25. IX. 28 r.** w sprawie ustalenia zasad planu i sposobu akcji meljoracyjnej na terenie powiatu Łowickiego.

**Protokuł obrad VI-ego posiedzenia 2-ej kadencji Łowickiego Sejmiku Pow. z dnia 7. V. 28 r.**

**Protokuł obrad VII-ego posiedzenia 2-ej kadencji Łowickiego Sejmiku Pow. z dnia 3. VIII. 28 r.**

**Protokuł obrad VIII-ego posiedzenia 2-ej kadencji Łowickiego Sejmiku Pow. z dnia 6. XI. 28 r.**

**Dział nieurzędowy.**

Komunikat w sprawie akcji meljoracyjnej na terenie powiatu Łowickiego.

Ruch samorządowy.

Komunikat Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego w Łowiczu

# Dział urzędowy.

## PROTOKUŁ

zebrania, które odbyło się w sali obrad Sejmiku Powiatowego w Łowiczu w dn. 25-IX.-1928 r. w sprawie ustalenia zasad planu i sposobu akcji meljoracyjnej na terenie powiatu Łowickiego.

---

*Obecni*: Pp. Wojewoda Warszawski St. Twardo, Naczelnik Wydziału Meljoracji Rolnych Ministerstwa Rolnictwa Turczynowicz, Inż. Sikorski, Naczelnik Wydziału Samorządowego Woj. Warszawskiego Przybyszewski, 8 Starostów z Woj. Warszawskiego, Stanisław Bejda, W. Janowski, Andrzej Kosiorek, A. Krukowski, Jan Rosiński, K. Szczypiński, St. Okraska, Wł. Wasilewski, W. Styka, Włodzimierz Kuphal, J. Cieślak, Stanisław Grzelak, Tomasz Wróbel, Teofil Kurczak, J. Urbanek, Kazimierz Kosiński, Izydor Leszczyński, Klemens Surma, Franciszek Kaźmierski, Wojciech Kotecki, Jan Miedzianowski, Walenty Maciejewski, Stefan Herbicz, Józef Chlebny, Ignacy Wokulski, Wincenty Wojciechowski, B. Sosnowski, Józef Kowalczyk, J. Kret, St. Jałowiecki, Józef Makowski, S. Lewicki, Piotr Kaszewski, Piotr Pałka, A. Paszkowicz, Sylwestrowicz, Jan Głowacki, Adam Tybuś, St. Chlebny, Antoni Miziołek, Jan Zakrzewski, Józef Mucha, Czesław Brzeski, Wacławiak Stanisław, Szczypiński Wł., Jan Michalski, St. Grabiński, Wincenty Urbanek, Witold Kączkowski, Dr. Wł. Rogowski, Stanisław Okraska, Dr. J. Wiśniewski, Komisarz Bober, Woźniak, Insp. F. Niedzielski.

Z urzędu obecni byli wszyscy członkowie Wydziału Powiatowego i Powiatowej Komisji Rolnej.

Obrady miały następujący przebieg.

*P. Przewodniczący Wydziału Powiatowego Z. Strzeszewski* powitał Pana Wojewodę Warszawskiego i podziękował Mu za zaszczycenie obecnością zebrania, przyczem przedstawił cele zebrania.

*P. Wojewoda Warszawski* podkreślił znaczenie meljoracji wodnych dla zwiększenia produkcji rolniczej i poprawy bilansu handlowego kraju, przypomniał piękne tradycje polskie w dziedzinie meljoracji wodnych z czasów przedrozbiorowych i wskazując na niezwykłe wyniki prac Holendrów w dziedzinie odwodnień—życzył zebranym i powiatowi jak najlepszych owoców pracy około zwiększenia produkcji rolniczej.

*P. Inżynier Wodny St. Mazurowski* wygłosił odczyt o stanie obecnym meljoracji rolnych na terenie powiatu Łowickiego i o potrzebach powiatu w tej dziedzinie. Odpis odczytu tego załącza się do akt niniejszego protokułu.

*P. Przewodniczący Wydziału Pow. Z. Strzeszewski* wygłosił odczyt o potrzebie zorganizowania ogólno-powiatowej instytucji w celach meljoracyjnych. Odpis odczytu załącza się do akt niniejszego protokułu.

W czasie tego odczytu P. Wojewoda Warszawski, żegnany przez Pana Przewodniczącego Wydziału Powiatowego, opuścił zebranie—życząc zebranym jeszcze raz owocnej pracy.

Po opuszczeniu zebrania przez Pana Wojewodę Warszawskiego i dokończeniu odczytu przez Pana Przewodniczącego Wydziału Powiatowego odbyła się dyskusja nad sprawami, poruszonemi w odczytach.

W dyskusji zabierali głos pp. Kączkowski, Grabiński, Lewicki, Chlebny, Mucha, Urbanek, Wokulski i inni. P. Przewodniczący Wydziału Powiatowego udzielał wyjaśnień w trakcie dyskusji.

Wszyscy mówcy wypowiadali się za koniecznością stworzenia centralnej powiatowej organizacji

meljoracyjnej. Dwóch z nich (pp. Kączkowski i Grabiński) zwróciło uwagę, że wprawdzie dogodniejszą formą powiatowej organizacji meljoracyjnej jest Powiatowa Spółka Wodna od Powiatowego Związku Spółek Wodnych,—jednakowoż wobec dość daleko posuniętej naprzód akcji meljoracyjnej na terenie powiatu należy się liczyć z dużemi trudnościami formalno-prawnemi i finansowemi, jakie staną na przeszkodzie przy organizowaniu Powiatowej Spółki Wodnej.

W ostatecznym rezultacie dyskusji powzięto jednogłośnie następujące uchwały:

1) Zebrani wyrażają opinję, iż na terenie powiatu należy stworzyć powiatową centralną organizację dla celów meljoracji gruntów.

2) Zebrani wyrażają opinję, iż powiatowa organizacja dla celów meljoracyjnych powinna być zorganizowana w formie Powiatowej Spółki Wodnej, do której powinny przystąpić spółki wodne, istniejące obecnie na terenie powiatu.

Po wyrażeniu przez zebranych na wniosek p. Inż. Lewickiego podziękowania p. Przewodniczącemu zebrania za inicjatywę powołania do życia powiatowej organizacji meljoracyjnej—posiedzenie zostało zamknięte.

2 zał.

Przewodniczący:
*(—) Zygmunt Strzeszewski.*

Protokulant:
*(—) K. Dąborowski.*

---

Załącznik do protokułu obrad z dnia 25. IX. 1928 r. w sprawie ustalenia zasad planu i sposobu akcji meljoracyjnej na terenie powiatu Łowickiego.

## Stan i potrzeby meljoracyjne pow. Łowickiego.

Powiat Łowicki leży cały w dorzeczu rzeki Bzury, która, przepływając go w kierunku północno-wschodnim, ze średnim spadkiem 0.31%, przyjmuje z prawego brzegu pięć, a z lewego trzy poważniejsze dopływy.

Dopływy prawobrzeżne charakteryzują spadki 0.3%, a więc dość znaczne, dopływy lewobrzeżne mają spadki nieznaczne w granicach od 0.1 do 0.2‰.

Doliny dopływów prawych są wąskie i mniej zabagnione, doliny dopływów lewych mają dość znaczne przekroje poprzeczne i tworzą szeroki pas łąk mineralnych bądź też torfowych, często wybitnie zabagnionych.

Jednym z czołowych zagadnień meljoracji powiatu jest regulacja jej głównych i zabagnionych odpływów.

Główny ściek wodny na terenie powiatu, rzeka Bzura, ma dość znaczny spadek, jednak kilka zakładów wodnych piętrzy wodę, podnosząc lustro jej, zmniejszając spad i jednocześnie szybkość wody, co z kolei pociąga za sobą zamulenie i podnoszenie się dna rzeki, zabagnienie przyległych gruntów i jest powodem wysokiego stanu wód gruntowych. Największe skupienie ludzkie na terenie powiatu, m. Łowicz, żyje w antizdrowotnych warunkach wskutek nieuregulowania Bzury. Miasto otoczone jest terenami bagnistych łąk, których całkowite odwodnienie nie może być przeprowadzone bez uregulowania Bzury, przy jednoczesnem zniesieniu młyna na Kapitule.

Najwięcej palącą sprawą jest regulacja rzeki Bzury na odcinku od młyna na Kapitule w górę rzeki na przestrzeni około 7 klm. Na tej partji rzeki łączą się z Bzurą rzeczki Malinówka, Uchanka. Zielkówka (dopływy prawobrzeżne) i Przysowa ze Słudwią, dopływ lewobrzeżny. Dopływy te tworzą bagniste łąki i regulacja ich jest uzależniona od poziomu wody na Bzurze i tak przy regulacji rzeki Przysowy po wykonaniu okazało się, że dno regulowanej rzeki jest o 0.70 m. niższe niż dno rzeki Bzury.

Oprócz tych największych odpływów jest cała masa odpływów mniejszych, jak strumyki i t. zw. rowy maciczne. Rowy te wykonane i konserwowane przez samych rolników, bez nadzoru technicznego, pozostawiają bardzo dużo do życzenia. Przekroje poprzeczne są zbyt małe; w przekrojach podłużnych dają się zauważyć spadki niejednolite, zbyteczne przegłębienia lub też splycenia dna, gwałtowne zwężania lub rozszerzania przekroi. Rowy te są zanieczyszczone i zarośnięte.

Ponieważ spadki naogół są nieznaczne, więc ten stan rzeczy utrudnia odpływ wody powierzchniowej i wywołuje długotrwałe podtapianie gruntów.

*Gleby.* Co do typu gleb—to na terenie powiatu występują bielice, w których jako podglebie występuje przeważnie czerwona glina polodowcowa, bielice nadrzeczne z domieszką namułu rzecznego, czarne ziemie, otrzymujące swą barwę ze storfiałej próchnicy o podglebiu gliniastem lub gliniasto marglowatem, następnie szczerki słabe i mocne. Szczerki, mimo że z natury przepuszczalne, tworzą jednak bardzo często podmokłe sapy, wskutek konfiguracji terenu i nieprzepuszczalności warstw głębiej bieżących, dalej idą przepuszczalne piaski i t. zw. naspa chuda.

Z powodu małej przepuszczalności podglebia i słabych spadków, stan wód gruntowych jest wysoki.

Przy kopaniu sond gruntowych, w czasie kiedy nawilgocenie gruntu jest średnie, wodę gruntową spotyka się często już na głębokościach przeważnie mniejszych jak 1 metr.

Na podstawie badań gruntu i danych, dostarczonych przez szereg rolników, obeznanych z istniejącym stanem rzeczy, można ustalić, że 80% gruntów ornych w pow. Łowickim wymaga drenowania, jako środka regulującego stan wilgotności.

T. zw. ha podatkowych w powiecie jest 114882 w tem:

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| ziemi ornej | — | 64,3% | t. j. | 73870 | ha |
| pastwisk | — | 8 5% | „ | 9765 | „ |
| łąk | — | 6,3% | „ | 7237 | „ |
| lasów | — | 6,7% | „ | 7697 | „ |
| stawów i torfowisk | — | 1,1% | „ | 1261 | „ |
| nieużytków | — | 8 5% | „ | 9765 | „ |
| zabudowania | — | 3,8% | „ | 4365 | „ |
| ogrody i stawy | — | 0,8% | „ | 919 | „ |

Co się tyczy stanu posiadania, to większa własność zajmuje 20% ogólnej powierzchni, t. j. 24913 ha, drobna własność . . . . . „ 89979 „

Biorąc za podstawę do obliczenia wyżej wymienioną statystykę, ziemi ornej należącej do większej własności, jest . . . . . 13870 ha
należącej do drobnej własności . . 60000 „

Wobec tego, że wyżej przyjęto konieczność drenowania 80% gruntów ornych, to na gruntach drobnej własności należy drenować 48000 ha. Biorąc pod uwagę, że większa własność przeprowadziła w większości drenowanie, należy przyjąć, że tutaj pozostaje do wydrenowania 20% ogólnego obszaru gruntów ornych,t. j. około 3000 ha.

Z powyższego obliczenia wynika, że w powiecie Łowickim jest do wydrenowania około 50000 ha. Jeżeliby tą pracę rozłożyć na lat 17-cie, to rocznie należałoby drenować około 3000 ha. Koszt tych inwestycyj, licząc średnio po 700 zł. za 1 ha, wyniesie około 2.100.000 zł. rocznie.

Co do łąk, wymagających meljoracji, to tych stosunkowo jest w powiecie niewiele. Zabagnione łąki występują na terenie pow. w większych kompleksach w 2 miejscach, t. j. wzdłuż całego biegu rzeki Słudwi i Przysowy o ogólnym obszarze 1900 ha w granicach powiatu i wzdłuż górnego biegu rzeki

Bzury o ogólnym obszarze 800 ha w granicach powiatu.

Odwodnienie tych kompleksów, dzięki poparciu władz centralnych i energji działaczy społecznych, jest na dobrej drodze, ponieważ w obydwu wypadkach zostały stworzone spółki wodne na tych terenach i roboty regulacyjne są już w toku. Oprócz tego występuje kilka mniejszych obszarów zabagnionych, jak nad Zielkówką i Iglą i t. p. i tu jednak akcja już jest w toku.

Ze statystyki spółek wodnych widocznem jest, że sprawa zabagnienia łąk jest mniej paląca w powiecie, ponieważ z 28 sp. wodnych utworzonych jest 1 spółka wodna dla meljoracji łąk i to o charakterze podstawowej meljoracji, pozostałe 27 są to spółki drenarskie.

Zagadnienie meljoracji powiatu da się streścić nasępująco:

Regulacja Bzury, regulacja Słudwi i Przysowy, częściowa regulacja szeregu większych odpływów, regulacja całego szeregu mniejszych odpływów, drenowanie niemal 42% powierzchni całego powiatu, szczegółowa meljoracja około 3000 ha łąk, zalesianie wydm piasczystych.

**Stan robót meljoracyjnych w pow. Łowickim i ich rozwój.**

Rozwój spółek wodnych datuje się od roku 1925, t. j. od chwili stworzenia państwowego funduszu na meljoracje rolne.

W roku 1925 powstały 3 sp. wodne na terenie pow. o ogóln. obszarze 600 ha
„ 1926 „ 6 „ „ „ 886 „
„ 1927 „ 18 „ „ „ 4012 „
Razem w ciągu lat trzech powstało 27 spółek dren. o obszarze 5498 ha.

Oprócz tego w roku 1926 powstała spółka wodna dla regulacji Słudwi i Przysowy o obszarze 3000 ha, z czego na terenie powiatu jest 1900 ha.

Z tego zostało wykonane:
W r. 1926 zostało wydrenowan. w sp. wodn. 300 ha
„ 1927 „ „ „ 300 „
„ 1928 do końca „sezonu zostanie" prawdopodobnie wydrenowan. 1250 „
Razem w ciągu lat trzech zostało wydrenowan. w sp. wodnych 1850 ha.

Oprócz tego do końca sezonu zostanie wykonanych 3 km. rzeki Słudwi i na ukończeniu jest regulacja górnej Bzury.

Należy przypuszczać, że w roku przyszłym 1929 zostanie wydrenowanych 2700 ha, t. j. 75% tego, co zostało zaprojektowane i złożone do P. B. R. Obecnie daje się zauważyć wybitne osłabienie rozwoju nowych spółek wodnych, co tłómaczy się długotrwałą suszą.

Jako czynnik, wpływający ujemnie na rozwój spółek wodnych, jest przewlekła i długotrwała procedura od powzięcia uchwały do chwili przystąpienia do robót wykonawczych.

Jeżeli weźmiemy pod uwagę średnią spółkę 300 ha, to wykonanie projektu trwa około roku, przygotowanie wszelkich dokumentów natury prawnej, wymaganych przez P. B. R., od 2 miesięcy do 4-ch, przejście w P. B. R. około 6 do 8 miesięcy, tak że dopiero po 2-ch latach od powzięcia uchwały zainteresowani mogą przystąpić do wykonania robót.

Jako drugi czynnik ujemnie wpływający na rozwój drenowania należy wymienić koszty tegoż drenowania.

Jeżeli wziąć porównanie cen i kosztów w roku 1926 i 1928, to łatwo stwierdzić, że koszta robocizny wzrosły o 40 do 50% w roku 1928 w stosunku do roku 1926-ego, koszta dozoru technicznego wzrosły również w granicach od 40 do 50%, tymczasem koszty materjałów t. j.—rurek drenarskich wzrosły od 150 do 200%, i tak w roku 26 1 tys. sztuk 1½ „kosztował od 28 do 36 zł, to w roku 28 tensam tysiąc sztuk 1½" kosztuje od 75 do 85 zł. Obecnie 1 tysiąc sztuk 1½ loco stacja wyładowcza kosztuje 90 zł. Cena ta nie da się usprawiedliwić kosztami produkcji, a jest wynikiem wyjątkowej konjunktury i wzmożonego popytu, tak w budownictwie na cegłę, jak i w robotach meljoracyjnych na dreny. Rzeczywste koszty produkcji i dren wynoszą obecnie od 45 do 55 zł., licząc w to już koszt oprocentowania kapitału i amortyzacji urządzeń, jak również normalny zysk. Różnica ta zależna jest od miejscowych cen robocizny i od stopnia zmechanizowania transportów na cegielni. Ceny dren zostały tak wyśrubowane, że obecnie kalkuluje się sprowadzać dreny z Czech przy opłacie cła i transportu przy odległości od 600 do 700 km., z wybitną szkodą dla bilansu handlowego Państwa. Ponieważ cena materjałów przy drenowaniu wynosi około 300 zł., to obniżając cenę dren o 33% loco stacja wyładowcza, t. j. do 60 zł., możnaby obniżyć cenę drenowania o 100 zł. na 1 ha, co wydatnie by wpłynęło na zwiększenie obszaru drenowanego i miałoby to bardzo ważne znaczenie dla rozwoju drenowania, ponieważ obecnie wobec zwiększonych kosztów drenowania właściciele gruntów, które słabiej reagują na drenowanie, zastanawiają się nad tem, czy drenowanie tych gruntów kalkuluje się.

Obniżenie cen dren można spowodować jedynie przez założenie własnej cegielni na terenie powiatu, lub też w jego pobliżu, w miejscu, które ma dobre warunki komunikacyjne i dobry materjał.

Przy rocznym drenowaniu 3000 ha, jak wyżej zostało przyjęte, zapotrzebowanie dren wyniesie 7,5 miljona sztuk.

Z jednej cegielni o piecu Hoffmanowskim można mieć około 5 mil. t. j. ⅔ przypuszczalnego zapotrzebowania. Przy tem tempie robót zapotrzebowanie sił technicznych byłoby następujące: 2 inżynierów kontrolerów, 2 techników i 12 majstrów drenarskich, przyjmując, że 1 majster może wykonać około 250 ha przez sezon wiosenny i jesienny łącznie przy prawidłowem zorganizowaniu roboty.

Wobec wyżej wymienionych potrzeb i zagadnień meljoracyjnych powiatu, stwarza się konieczność wytworzenia organizacji o charakterze społecznym, którąby programowo przeprowadziła i rozwiązała zagadnienie meljoracji powiatu.

Organizacja ta będzie miała przed sobą olbrzymie zadanie, przeprowadzenie drenowania na przestrzeni 50000 ha i uregulowanie odpływów.

Organizacja taka czuwałaby nad całokształtem spraw, załatwiałaby wszystkie formalności związane z wywołaniem spółki, uzyskaniem kredytu, dostarczeniem materjałów i czuwałaby jednocześnie nad prawidłowem i solidnem wykonaniem robót, a po wykonaniu nad ich racjonalną konserwacją. Pozostaje teraz kwestja, jaką formę prawną winna przyjąć ta organizacja, ale to już będzie dalszym tematem dzisiejszej konferencji.

*(—) Inż. Mazurowski.*

Załącznik do protokułu obrad z dnia 25-IX-1928 r. w sprawie ustalenia zasad planu i sposobu akcji meljoracylnej na terenie powiatu Łowickiego.

**O powiatowej organizacji meljoracyjnej.**

Sprawa szczegółowej meljoracji gruntów użytkowych została prawnie załatwiona przez wejście w życie ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 205). W myśl ustawy tej dla celów powyższych mogą być tworzone spółki wodne. Spółka wodna jest jednostką prawną i odpowiada swoim majątkiem za przyjęte zobowiązania. Jeżeli wierzyciele tą drogą zaspokojeni być nie mogą, su-

ma dłużna musi być zebrana drogą datków, które wyznacza zarząd (153). Ciężary spółki są ciężarami realnemi i mają aż do wysokości trzechletniej zaległości pierwszeństwo przed innemi prawami rzeczowemi, bezpośrednio po państwowych podatkach i publicznych daninach. Datki spółki wodnej ściągane być mają (154) w terminach płatności bez prośby, lub zezwolenia zarządu spółki przez Kasy Skarbowe tak, jak podatki państwowe, a nawet Kasa Skarbowa ma obowiązek zahipotekowania na nieruchomości dłużnika sumy zalegającej dłużej niż rok z racji zobowiązań w spółce. Dzięki tak dużym przywilejom spółka wodna daje pożyczonemu kapitałowi najzupełniejszą gwarancję. Ponieważ ze wszystkich inwestycyj szczegółowa meljoracja opłaca się najbardziej i najszybciej, że zwraca się włożony kapitał, opłacając nawet wysokie oprocentowanie, amortyzacja wypożyczonego kapitału jest zapewniona. Należałoby więc spodziewać się łatwości w uzyskaniu kredytów na cele meljoracji szczegółowej, a więc i kapitałów zagranicznych. Finansiści zagraniczni, jak to już miałem możność stwierdzić, gotowi byliby na inwestycje rolne udzielić chętniej pożyczek, aniżeli na inne cele.

Kwestja drenowania w Polsce jest tak doniosłego znaczenia i stanowi tak ważny czynnik w rozwoju gospodarczym Państwa, że nie wolno nam ani chwili zwlekać w jaknajszybszym zastosowaniu tej inwestycji i nie wolno zmarnować ani jednego roku, by maksimum obszaru nie zdrenować. Większość obszarów Polski wymaga drenowania, a jeżeli przyjmiemy zwyżkę plonów z ha przeciętnie 2 do 3 metrów zboża twardego, to, mając dane statystyczne rocznej przeciętnej produkcji, nie trudno byłoby dowieść, że dodatni bilans nasz handlowy, byłby zupełnie ustalony. Niewymownie zwiększyłaby się zamożność i wzrost dobrobytu społecznego.

Kredytu na drenowanie udziela rolnictwu Bank Rolny i częściowo Bank Gospodarstwa Krajowego; ma być w najbliższej przyszłości zorganizowany Bank Meljoracyjny. Nie jesteśmy pewni, o ile Państwo Polskie będzie w stanie kredytu na ten cel udzielać stale w większem napięciu. Gdyby nawet tak było, to Polska byłaby wydrenowana za dobre kilkadziesiąt lat, a może i dłuższy jeszcze okres czasu. Na takie zwlekanie z wprowadzeniem dobrobytu w mojem przekonaniu nas nie stać. Należy być przygotowanym, że przyjść mogą odpowiednie konjunktury finansowe, że forsownie rozpoczniemy akcję drenowania, oraz że zainteresujemy tą sprawą zagraniczne rynki pieniężne. Tej okoliczności nie możemy więc pominąć przy opracowywaniu naszej organizacji powiatowej dla szczegółowej meljoracji.

Zanim przejdę do umotywowania konieczności powstania organizacji meljor. powiat., przedstawić muszę, jak tworzą się w praktyce spółki wodne i z jakiemi trudnościami walczy drobny rolnik.

Na wsi inteligencji mało, a znających ustawy jeszcze mniej. Ludność nie jest należycie obeznana z tekstem ustawy, potrzebuje więc należytego wyjaśnienia i zapoznania się z udogodnieniami, jakie daje im prawo i pomocą z jaką przychodzi mu Państwo. Informacyj i objaśnień udzielają przeważnie przedsiębiorcy, często pomniejszych biur meljoracyjnych, którzy ustawy nie znają i nieraz psują robotę. W Łowickiem ludzie boją się spółek wodnych, by nie narazić się na nowe podatki. Tam gdzie część wsi gotowa byłaby założyć spółkę wodną, to nie umie się do tego zabrać—czas schodzi i nic się nie robi. Jeżeli przewodniczącym spółki jest inteligent, ktoś z większej własności, sprawa jest względnie łatwiejszą, tych jednak jest mało i nie wszyscy chcą się zająć. W Łowickiem prawie wszystkie folwarki są zdrenowane. Na czele spółki stoi więc przeważnie zarząd, złożony wyłącznie z mniejszej własności. Tam gdzie wśród nich znaleźli się ludzie światlejsi i bardziej wyrobieni,—zakrzątnęli się już nad założeniem spółki wodnej, reszta wsi stoi i stać będzie, jeżeli im się nie dopomoże.

Gdy uchwała wstępna jest wywołana, zgłaszają się na wieś przedstawiciele różnych biur meljoracyjnych, którzy starają się o pozyskanie robót. Na jakich warunkach i w jaki sposób umowa z przedsiębiorcą meljoracyjnym została zawarta, to sprawa inna, dość na tem, że plany się robią. Plany wykonywują się przeważnie niemożliwie długo, często rok przejdzie. Czy są racjonalne i prawidłowe—decyduje władza wodna I-ej instancji i władze Banku Rolnego, o ile spółka zwróci się o pożyczkę.

Z samem zawiązaniem spółki idzie już łatwiej—sprawa jest w Starostwie i pod jego opieką. Po zatwierdzeniu spółki dla zarządu piętrzą się trudności nie do pokonania. Wymienię tu starania o pożyczkę w Banku, które trwają od 3 do 12 miesięcy, potem zakupno i sprowadzka dren, wypłaty i t. d. Zakupno dren oddaje się przedsiębiorcy lub pośrednikowi. Roboty na gruncie zwykle zaczynają się bo czas pili, dreny nawet leżą, a pieniędzy niema; będą bo Bank obiecał, ale niema, przedsiębiorca woła o pieniądze. Wówczas pożycza się na ryzyko wystawcy i żyranta. Wypłat dokonywuje zwykle dozorca według list płacy, sporządzonych przez samego siebie. Nikt tego nie kontroluje a zarząd z całym zaufaniem oddaje często pieniądze z Banku przedsiębiorcy i prosi o regulowanie wszelkich rachunków. Jak się sporządza rachunki za dozór i administrację to wiedzą ci, co się do tego dotykali. Sprawy te zwykle przechodzą uzdolnienie zarządu. Ale pozatem należy prowadzić książkowość, obliczać procenty, amortyzację, ściągać należności od członków. A czy przedsiębiorca dobrze zdrenował, czy zastosował prawidłowe odstępy rowków, głębokość ich, czy umiejętnie dreny ułożył, czy prawidłowo pobudował odpływy—o tem on jeden tylko wie. Wprawdzie Bank Rolny przeprowadza kontrolę, jednak kontrola ta jest zupełnie niewystarczająca. Znam wypadek, że drenowanie było skończone i dopiero po paru latach stwierdzono, że pewien obszar nie był wcale wydrenowany. Ileż to nadzwyczajnych sporów zdarza się z niesumiennemi technikami, układaczem i t. d. Drenowanie ma tę właściwość, że musi być uczciwie i precyzyjnie wykonane. W Banku Rolnym uskarżano mi się, że nie są w stanie i możności przeprowadzania kontroli i sami przyznają, że czynność ta jest niedostateczna. Bankowi chodzi głównie o to, czy pożyczka otrzymana była celowo zużytkowana. Po wydrenowaniu, jeżeli wszystko przeszło nareszcie, zarząd uważa rolę swoją za ukończoną i zasypia snem błogosławionego. Jeżeli okaże się błąd w wykonaniu, niech się kłopocze ten, u którego jest źle; ma staw na polu, niech go osusza. Jeżeli wystąpi wkrótce po ukończeniu drenowania, to jeszcze zarząd nie zdąży usnąć na dobre i zajmie się tem, jednak meljoracja szczegółowa wymaga stałej konserwacji i opieki i spółka jest uprawniona nietylko wznowić, lecz i utrzymywać do niej należyte urządzenia (art. 152). Po paru latach zarządy spółek zapomną o swem istnieniu, znamy przytem niedbalstwo i niestaranność rolników. Nie zapominajmy, że odpływy są na gruntach, należących do różnych właścicieli, a rowy odpływowe przechodzą przez grunta wielu, często przez pola nie należące do spółki. Znamy zresztą trudności, jakie zachodzą na wsi z odświeżaniem rowów i jak robią to niedbale przymuszani do tego rolnicy.

Spółka wodna stoi pod nadzorem władz państwowych. Nadzor Państwa odnosi się do prawidłowego wykonania, utrzymania i naprawy urządzeń spółki, jako też przestrzegania, ażeby sprawy spółki były zarządzane zgodnie z ustawami i statutem.

spółki (art. 145). Pozatem władza nadzorcza ma obowiązki wypływające z art. 151 ustawy. Otóż na władzę nadzorczą nałożyła ustawa wielkie obowiązki, a żaden artykuł nie mówi, że ma ona prawo przymusowo wprowadzać do budżetu spółki koszty nadzoru i sił technicznych. W statucie spółki mógłaby władza nadzorcza żądać wprowadzenia na ten cel odnośnej pozycji, ale spółka może go nie przyjąć, a władza musi mimo to statut taki zatwierdzić (art. 147 w tym kierunku uprawnień nie daje). Przedstawmy sobie, że mamy w powiecie kilkadziesiąt spółek wodnych; śmiem twierdzić, że władza nadzorcza nie da sobie rady i nie wykona swych obowiązków. Jak powyższe artykuły tak i art. 133 p. 5 i 166 nie będą wykonane.

Obawiam się, że potworzymy wielką liczbę spółek, które bez kontroli należytej popełnią wiele błędów i nie ze złej woli, a z nieznajomości rzeczy, z których trudno będzie wybrnąć. Jeżeli jeszcze będzie zła wola kierowników spółki, czy przedsiębiorstwa, to miast wprowadzania kultury, wprowadzimy ludzi przed kratki sądowe. Z powyższego wynika, że potrzebna jest organizacja powiatowa meljoracyjna, gdyż rządu, ani samorządu pracą tą obarczać niepodobna.

Organizacja ta szerzyć musi propagandę w kierunku przeprowadzania meljoracji, dawać pomoc przy realizacji spółki, opiekę przy zawieraniu umów i wyborze przedsiębiorcy, dawać nadzór nad robotami, zająć się kupnem dren, prowadzić buchalterję i wypłaty, a w końcu konserwować urządzenia meljoracyjne.

Na konieczność istnienia takiej organizacji godzą się wszyscy i kwestja ta zajmuje obecnie umysły władz Banku Rolnego.

W Polsce mamy dwa typy organizacji powiatowych, t. j. *„Okręgowy Związek Meljoracyjny w Sieradzu"* i *„Spółkę wodną dla meljoracji szczegółowej gruntów w powiecie Radomskim"*. Jedna i druga organizacja już istnieje i pracuje, należy więc jedynie przyjrzeć się jednej i drugiej i wybrać najlepszą i najodpowiedniejszą.

*Organizacja Sieradzka* oparta jest na prawie o stowarzyszeniach, jest jednostką prawną, zarejestrowaną w Województwie, Spółka natomiast Radomska jest ściśle oparta na ustawie wodnej i posiada wszelkie przywileje i uprawnienia, wynikające z tej ustawy.

Mam przed sobą statuty jak jednej, tak i drugiej organizacji.

Związek Sieradzki oparty jest na dobrowolnem należeniu tak osób fizycznych jak i prawnych, a więc spółka, pragnąc należeć do związku, musi uchwalić przystąpienie i wówczas ponosi świadczenia na korzyść związku. Celem związku jest popieranie rozwoju meljoracji rolnych w powiecie. Fundusze związku stanowią opłaty członkowskie i opłaty za dokonywane przez związek czynności.

Spółki poszczególne, należące do związku prowadzą gospodarkę samodzielną i autonomiczną, a podlegającą inspekcji związku. związek może przeprowadzać ekspertyzy meljoracyjne, opinjować projekty, kontrolować roboty i stawiać wnioski. Jest to już postęp duży. *Jako ujemną stronę związku* należy postawić sprawę dowolności, brak przymusu wykonania przez członków wniosków Związku, brak egzekutywy w stosunku do swoich członków, brak rygorów wykonawczych. Związek jest stowarzyszeniem. że tak się wyrażę społecznem. Likwidacja stowarzyszenia nie przedstawia trudności, członkowie spółki występować mogą ze związku bez specjalnych utrudnień. Związek nie gwarantuje trwałości i stałości i nie ma nad sobą władzy nadzorczej, a stosunek wobec władzy nadzorczej poszczególnych jego członków (spółek) nie jest w statucie przewidziany i unormowany.

Związek nie załatwia całokształtu trudności, jakie nastręczają się zarządom spółek, a wyszczególnionych przezemnie powyżej. Ze świadomością dokonywane opłaty przez spółki na fundusz związku, oraz za poszczególne świadczenia związku na rzecz spółek, może być możliwe w okolicach więcej uświadomionych.

*Spółka Radomska* jest pomyślana inaczej. Zasadniczo obejmować ona może cały powiat, de facto obejmuje zaś te przestrzenie gruntów, których właściciele do niej przystąpili. Spółkę i jej statut władza nadzorcza zatwierdza raz jeden. O ile mają być przyłączone nowe obszary, to po sporządzeniu planów szczegółowych i po przeprowadzeniu rozprawy wodnoprawnej i zatwierdzeniu planów przez władzę nadzorczą włączane są do spółki. Władzy nadzorczej ubywa tu wiele pracy. Ludność nie potrzebuje przeprowadzać wstępnych zabiegów, wystarczy bowiem zgłosić się im do Biura Powiatowej Spółki Wodnej, a biuro odrazu obejmuje ich w zupełną opiekę, ułatwia pracę organizacyjną, wykonywuje plany i kosztorysy i t. d.

W całym powiecie jest jeden zarząd spółki, który ma swe biuro, wyjednywa, zaciąga pożyczki, zakupuje dreny, ewentualnie buduje własną fabrykę dren. Zarząd umawia się z przedsiębiorcami i może tym sposobem wytargować lepsze warunki, oraz wpłynąć dla ułatwienia kontaktu na otwarcie na miejscu oddziału przedsiębiorstwa. Prowadzi się racjonalnie i należycie skomplikowaną buchalterję i rachunkowość. W Radomskiem rządzi jeden gospodarz i z tej racji może wszystko dużo taniej i dokładniej przeprowadzić, Spółka taka na wspólny koszt utrzymuje inżyniera wodnego, który kontroluje roboty, a ponieważ zarząd jeden tu rządzi, nie może być mowy o niewykonaniu jego wniosków, lub postanowień. W myśl § 7 ust. 6 celem zabezpieczenia spółki od nieprzewidzianych strat, tworzy się w spółce specjalny fundusz rezerwowy z nadwyżek opłat, przeznaczony na pokrycie ewentualnych strat bilansowych spółki.

Spółka jest oparta na ustawie wodnej i może zaciągać zobowiązania i pożyczki, a że reprezentuje, lub może reprezentować większą liczbę hektarów, w razie więc potrzeby, pertraktować może z kapitałami zagranicznemi. Statut spółki został opracowany w porozumieniu z Bankiem Gospodarstwa Krajowego na szeregu posiedzeniach i wszelkie wymagania finansowe zostały uwzględnione. Statut ten był przeglądany przez finansistów zagranicznych (Tow. Ulen z New Jorku i Dr. Szmreker ze Szwajcarji) i uznany został za wystarczający.

Spółka, czyniąc oszczędności w materjałach, na wykonaniu robót i t. d. ma możność za to utrzymywać instruktorów dla inicjowania meljoracyj rolnych (agitacji), oraz dla informowania rolników, jak należy uprawiać rolę i wogóle gospodarować na gruntach zdrenowanych.

Spółka wodna taka jest wieczną, gdyż po przeprowadzeniu nawet meljoracji całego powiatu istnieje jako niezbędna dla konserwacji urządzeń meljoracyjnych i za pośrednictwem swego technika sama inicjuje naprawy i zabezpieczenie urządzeń meljoracyjnych. Wykonywać to może ekonomiczniej i taniej a nawet może mieć swoją brygadę robotniczą.

Radomska spółka wodna ułatwia znakomicie nadzór władzy wodnej, która ma do czynienia z jedną instytucją, kierowaną przez ludzi inteligentnych, dających gwarancję większą, że gospodarka jest prowadzona należycie.

Radomska spółka wodna organizuje się w ten sposób, że poszczególne większe lub mniejsze kompleks gruntów, w skład których wchodzi jedna lub więcej wsi, wybierają członków

wydziału spółki na lat 3. Zgromadzenie tworzą wszyscy członkowie spółki. Wartość każdego głosu oblicza się przy głosowaniu w stosunku do wielkości opła, tprzypadających na każdego członka z tytułu jego przynależności do spółki. Każdemu członkowi przysługuje na zgromadzeniu przynajmniej jeden głos. Na każde 500 zł. udziału w całkowitym koszcie przedsiębiorstwa, przysługuje prawo jednego głosu. zgromadzenie zbiera się właściwie co trzy lata dla dokonania wyborów do wydziału. Kompetencja zgromadzenia ogranicza się po za tem jedynie do uchwał w sprawie zmiany statutu, rozwiązania i likwidacji spółki. Wszelkie inne czynności spełnia wydział spółki. Ilość członków wydziału spółki, którą dany kompleks, lub grupa gruntów wybiera, wyznacza się w ten sposób, ażeby na każde 100 głosów przypadał 1 członek wydziału, czyli wydział spółki składa się z delegatów kompleksów gruntów, względnie ich grup reprezentujących co najmniej 100 głosów. Dla ilustracji wyjaśnię, że zgromadzenie w spółce Radomskiej przy zgłoszonych około 9 000 hektarów gruntu liczyło członków około 3.000, a wydział składał się ze 100 delegatów.

Wydział spółki wybiera zarząd.

§ 7 statutu przewiduje podział na IV kategorje członków w zależności od jakości wykonywanych robót meljoracyjnych, prowadzonych na danym obszarze, co w zupełności załatwia sprawę różnego oprocentowania kapitału na różne meljoracje, udzielane przez Bank Rolny.

Spółka Radomska zaspakaja i obejmuje całokształt zagadnień meljoracyjnych, jest bezwzględnie organizacją dobrą, jedno co możnaby jej zarzucić to, że wymaga dużego wysiłku pracy przy jej organizacji, który to jednak opłaca się bardzo przy późniejszem kontrolowaniu i nadzorze. Dużo więcej energji społecznej pochłania organizacja najpierw poszczególnych małych spółek wraz z ich zabiegami i staraniami, a w następstwie dopiero tworzenie związku powiatowego.

Spółka Radomska ma pozatem tą wyższość nad związkiem, że czynności jej są bezpośrednie, że nie działa za pośrednictwem władzy innej jak zarząd innej spółki, który nieraz jest hamulcem w pracy, niema z tej strony sprzeciwu, że zarząd spółki ma bezpośredni kontakt z zainteresowanymi. Przy udzielaniu pożyczek tego warunku wymagają finansiści. Związek spółek nie może zaciągać zobowiązań, a pożyczki otrzymują poszczególne spółki-członkowie. Jeżeli będzie kiedykolwiek chodziło o zaciągnięcie pożyczki zagranicznej, to może ją wziąć spółka powiatowa. Zagraniczni kapitaliści nie zgodzą się nigdy na mniejszy objekt, na któryby kosztorys wynosił mniej jak 1000 dolarów.

Spółka Radomska może obejmować również meljoracje podstawowe, występując tu w interesie ludności i w zastępstwie kompleksu do spółki w celu regulacji rzek zgłoszonych.

*Z. Strzeszewski*
Starosta Łowicki.

---

## PROTOKÓŁ

obrad VI-ego posiedzenia II-ej kadencji Sejmiku Powiatowego, które się odbyło w dniu 7 maja 1928 r. w sali obrad Sejmiku w Łowiczu przy ul. Piotrkowskiej Nr. 30.

*Obecni:* Przewodniczący Wydziału Powiatowego Starosta Inż. Czesław Gajżler, Członkowie Sejmiku: 1) Wróbel Tomasz, 2) Urbanek Wincenty, 3) Grabiński Stanisław, 4) Mucha Józef, 5) Kret Jan, 6) Kurczak Teofil, 7) Kosiorek Czesław, 8) Kosiorek Andrzej, 9) Boski Zdzisław, 10) Mąkol Józef, 11) Szczypiński Konstanty, 12) Staszewski Stanisław, 13) Anyszko Jan, 14) Czermiński Tadeusz, 15) Piestrzeniewicz Marcin, 16) Bejda Stanisław, 17) Szkup Ludwik, 18) Wiercioch Antoni, 19) Krukowski Antoni, 20) Czerwiński Piotr, 21) Wierzbicki Bolesław, 22) Sierantowicz Franciszek, 23) Warstki Abram, 24) Dr. Rogowski Władysław. Wszyscy członkowie Sejmiku byli obecni.

Dalej obecni byli: Zastępca Przewodniczącego Wydziału Powiatowego i Starosty Bolesław Studziński oraz Referent Starostwa Antoni Kielawa (tylko w czasie debat nad pp. 11 i 12 porządku obrad), protokulant Sekretarz Sejmiku Konstanty Dąborowski, Inspektor Samorządu Gminnego Feliks Niedzielski i publiczność.

### Porządek obrad:

1. Przyjęcie protokułu V-ego posiedzenia Sejmiku. 2. Dostosowanie statutu Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego do rozporządzenia Prezydenta Rzplitej w przedmiocie komunalnych kas oszczędności. 3. Uchwalenie kapitału zakładowego dla Kasy Oszczędności. 4. Uchwalenie upoważnienia dla Kasy Oszczędności do wykonywania niektórych czynności bankowych. 5. Wybór 11 członków Rady Kasy (w tem 8 z grona członków Sejmiku). 6. Przekazanie Powiatowej Komisji Rewizyjnej funkcji Komisji Rewizyjnej Kasy Oszczędności. 7. Przyjęcie pożyczki z Polskiego Banku Komunalnego w kwocie 400.000 zł. na budowę szkoły rolniczej żeńskiej w Zdunach. 8. Uchwalenie gwarancji na sumę 17.000 zł. dla Spółki Wodnej regulacji Bzury i jej dopływów. 9. Delegowanie dwóch przedstawicieli do Pożyczkowej Komisji Odbudowy. 10. Przystąpienie Związku do Spółdzielni „Rolnik" i delegowanie reprezentanta w skład Rady Nadzorczej tej Spółdzielni. 11. Wnioski Wydziału Powiatowego: a) o uchwalenie zamiast djet i kosztów podróży w obrębie powiatu dla Przewodniczącego Wydziału Powiatowego ryczałtu miesięcznego w wysokości 25% uposażenia gr. VI szczebel „a" samotny od 1.IV.28 r. b) o uchwalenie Przewodniczącemu Wydziału Powiatowego od 1.IV.28 r. wynagrodzenia miesięcznego w wysokości 37,5% uposażenia grupy VI szczebel „a" samotny tytułem wynagrodzenia dodatkowego za nadzór nad budową szkoły rolniczej w Zdunach i nad budową oraz utrzymaniem dróg, c) o uchwalenie kredytu 1.000 zł. w celu przeróbki biur na piętrze starostwa na mieszkanie dla Przewodniczącego Wydziału Powiatowego. 12. Wolne wnioski.

Posiedzenie miało następujący przebieg.

P. Przewodniczący zagaił obrady i skonstatował obecność wszystkich członków Sejmiku za wyjątkiem dwóch delegatów z gminy Bolimowa, gdyż dotychczasowi delegaci tej gminy, utracili członkowstwo Sejmiku skutkiem upływu kadencji Rady Gminnej w Bolimowie a nowi jeszcze nie zostali wybrani. Następnie p. Przewodniczący zapytał się, czy Sejmik przyjmuje zaproponowany im porządek obrad— a skoro nikt się nie sprzeciwił, skonstatował, że przedstawiony Sejmikowi porządek obrad został przyjęty.

**1. Przyjęcie protokułu V-go posiedzenia Sejmiku.**

P. Przewodniczący zapytał się, czy nikt nie zgłasza sprzeciwu przeciwko tekstowi protokułu obrad V-ego posiedzenia Sejmiku, ogłoszonemu w „Gazecie Samorządowej", a skoro nikt się nie sprzeciwił— skonstatował, iż tekst protokułu obrad V-ego posiedzenia Sejmiku z dn. 23.II.1928 r., ogłoszony w „Gazecie Samorządowej", został przyjęty.

**2. Dostosowanie statutu Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego do rozporządzenia Prezydenta Rzplitej w przedmiocie komunalnych Kas oszczędności.**

P. Przewodniczący zreferował sprawę dostosowania statutu istniejącej Kasy Oszczędności powiatu

Łowickiego do nowych przepisów prawnych i otworzył dyskusję nad projektem nowego statutu, dostarczonym wszystkim członkom Sejmiku przy zaproszeniach na posiedzenie.

W dyskusji nad statutem zabierali głos pp. Wartski, Sierantowicz, Czermiński, Wróbel, Grabiński, Czerwiński, Kurczak, Przewodniczący i Sekretarz Sejmiku. Po uzgodnieniu poglądów na kwestję kadencji Rady Kasy—dalej na kwestję terminu, w którym Naczelnik Zarządu Kasy może zawieszać uchwały Rady Kasy i Zarządu Kasy,—wreszcie na zagadnienie, jak wysokie wkłady oszczędnościowe ma być Kasa obowiązana przyjmować, oraz po sprostowaniu drobnych pomyłek w tekście statutu Kasy—Sejmik Powiatowy powziął jednogłośnie 24-ma głosami obecnych uchwałę Nr. 66.

## Uchwała Nr. 66.

Sejmik Powiatowy w Łowiczu, działając na mocy art. 8 i 33 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 kwietnia 1927 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. Ust. Nr. 38 z r. 1927, poz. 339) oraz na mocy par. 39 statutu „Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego", uchwalonego dnia 17 lutego 1925 r., a zatwierdzonego przez Ministra Spraw Wewnętrznych reskryptem z dnia 6 marca 1925 r., Nr. S. Z. 1443/25, uchwala:

1. Istniejącą na zasadzie statutu, uchwalonego przez Sejmik Powiatowy w Łowiczu w dn. 17 lutego 1925 r., a zatwierdzonego przez Ministra Spraw Wewnętrznych reskryptem z dn. 6 marca 1925 r., Nr. S. Z. 1443/25 „Kasę Oszczędności Powiatu Łowickiego" zreorganizować pod nazwą „Komunalna Kasa Oszczędności Powiatu Łowickiego w Łowiczu", dostosowując ją do przepisów Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o komunalnych kasach oszczędności (Dz. Ust. Nr. 38 z r. 1927, poz. 338);

2. Przyznać tak zreorganizowanej „Komunalnej Kasie Oszczędności powiatu Łowickiego w Łowiczu" kapitał zakładowy w wysokości 70.000 zł. jako bezzwrotną dotację,—oraz przekazać jej na własność wszystkie agendy, cały majątek i zobowiązania „Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego";

3. Przyjąć imieniem Powiatowego Związku Komunalnego Łowickiego odpowiedzialność za wszelkie zobowiązania „Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego w Łowiczu";

4. Ustanowić statut „Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego w Łowiczu" według brzmienia tekstu, który się dołącza do akt niniejszego protokułu.

W końcu Sejmik Powiatowy w Łowiczu postanawia, iż ukonstytuowanie się władz „Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego w Łowiczu" na zasadach statutu niniejszą uchwałą ustanowionego, oraz przyjęcie przez te władze agend, majątku i zobowiązań dotychczasowej „Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego" ma nastąpić niezwłocznie po zatwierdzeniu statutu „Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego" przez władzę nadzorczą Związku Komunalnego i ogłoszeniu zatwierdzonego statutu. Z chwilą przekazania agend, majątku i zobowiązań „Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego" władzom „Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego"—Zarząd dotychczasowej „Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego" kończy okres swego urzędowania.

### 3. Uchwalenie kapitału zakładowego dla Kasy Oszczędności.

Po przedstawieniu przez p. Przewodniczącego konieczności zaopatrzenia Kasy Oszczędności w kapitał zakładowy, co już zasadniczo zostało dokonane uchwałą Nr. 66, Sejmik Powiatowy powziął jednogłośnie 24 głosami obecnych uchwałę Nr. 67.

## Uchwała Nr. 67.

Sejmik Powiatowy, nawiązując do swej uchwały Nr. 66, w przedmiocie reorganizacji Kasy Oszczędności, postanawia w celu zaopatrzenia „Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego w Łowiczu" w kapitał zakładowy w wysokości 70.000 zł. tytułem bezzwrotnej dotacji uchwala, co następuje:

1) Przekazać „Komunalnej Kasie Oszczędności powiatu Łowickiego w Łowiczu" na własność tytułem bezzwrotnej dotacji sumę 20.000 złotych, przyznaną byłej „Kasie Oszczędności powiatu Łowickiego" tytułem pożyczki bezprocentowej uchwałą Sejmiku Powiatowego z dn. 17 lutego 1925 r.

Ponieważ tytułem tej pożyczki Pow. Związek Komunalny Łowicki wpłacił do Kasy Oszczędności dotychczas tylko 10.000 zł., przeto Sejmik Powiatowy postanawia wypłacić „Komunalnej Kasie Oszczędności powiatu Łowickiego" pozostałą sumę 10.000 zł. w roku 1928/29 i na ten cel preliminować kredyt 10.000 zł. w budżecie Związku na r. 1928/29.

2) Celem uzupełnienia kapitału zakładowego „Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego w Łowiczu" do wysokości przewidzianej w statucie tejże Kasy, t. j. do wysokości 70.000 zł., oraz celem dostarczenia tejże Kasie funduszów obrotowych—Sejmik Powiatowy w Łowiczu upoważnia Wydział Powiatowy w Łowiczu—w osobach Przewodniczącego Wydziału Powiatowego Starosty Inż. Czesława Gajzlera lub jego urzędowego zastępcy i Członka Wydziału Powiatowego Teofila Kurczaka do zaciągnięcia pożyczki 100.000 zł., wyraźnie sto tysięcy złotych, w Polskim Banku Komunalnym w formie i na warunkach, jakie Wydział Powiatowy uzna za dogodne—z tem jednak, że:

1. Suma zadłużenia Powiatowego Związku Komunalnego Łowickiego na uzupełnienie kapitału zakładowego „Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego w Łowiczu" nie może przekraczać kwoty 50.000 zł., wyraźnie pięćdziesięciu tysięcy złotych,

2. suma zadłużenia Powiatowego Związku Komunalnego Łowickiego na zasilenie funduszów obrotowych „Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego w Łowiczu" nie może przekraczać również 50.000 zł., z zastrzeżeniem, iż z chwilą zatwierdzenia przez Władzę Nadzorczą statutu „Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego w Łowiczu" o brzmieniu, uprawniającym Kasę do redyskonta posiadanych weksli, co winno nastąpić najdalej w sierpniu 1928 r., Kasa Oszczędności winna zaciągniętą w Polskim Banku Komunalnym przez Wydział Powiatowy pożyczkę 50.000 zł. na zasilenie funduszów obrotowych Kasy—spłacić Polskiemu Bankowi Komunalnemu, wykorzystując w tym celu kredyt redyskontowy na weksle handlowe klijentów Kasy w kwocie zł. 50.000.

3. stopa procentowa, prowizja i inne koszty nie mogą być płacone wyższe niż zezwala ustawa o lichwie pieniężnej, względnie rozporządzenie Ministra Skarbu, wydane na podstawie tejże ustawy.

4. uchwała niniejsza ważna jest do 31 grudnia 1929 r.

W związku z powyższem upoważnieniem Wydział Powiatowy w osobach Przewodniczącego Wydziału Powiatowego Starosty Inż. Czesława Gajzlera lub Jego urzędowego Zastępcy i członka Wydziału Powiatowego Teofila Kurczaka władny jest:

1) do ustalenia terminów spłat i szczegółowych warunków kredytu, do przyjęcia warunków co do stopy procentowej i prowizyjnej od zaciąganych pożyczek,

2) do uzupełnienia udziałów Związku Komunalnego Powiatu Łowickiego w Polskim Banku Komunalnym w drodze zakupu akcyj tegoż Banku na

warunkach, uchwalonych przez Władze tegoż Banku i zatwierdzonych przez Rząd,

3) do zabezpieczenia uzyskanych kredytów wpływami z podatków, całym majątkiem Związku Komunalnego powiatu Łowickiego, jakoteż kaucjami hipotecznemi na nieruchomościach, należących do Związku Komunalnego powiatu Łowickiego w sumie, wymaganej przez Polski Bank Komunalny, wreszcie do zabezpieczenia zaciąganych pożyczek czystym wpisem hipotecznym;

4) do przeprowadzenia w związku z zaciąganiem pożyczek wszystkich potrzebnych czynności prawnych, a w szczególności do podpisywania wszelkich zobowiązań (obligów, skryptów dłużnych i t. p.), czy to dotyczących kredytów terminowych, czy też na rachunku bieżącym, zabezpieczonym wpływami z podatków, jakoteż do wystawiania weksli własnych, akceptowania weksli ciągnionych na zlecenie Polskiego Banku Komunalnego, względnie na zlecenie osób i firm, wskazanych przez Polski Bank Komunalny, nadto do żyrowania weksli, cedując je na zlecenie Polskiego Banku Komunalnego, lub też na zlecenie osób i firm, wskazanych przez Polski Bank Komunalny,

5) do przekazania Polskiemu Bankowi Komunalnemu podatków, które inkasuje Rząd, względnie Wydział Powiatowy, na rzecz tegoż Banku celem spłaty stopniowej uzyskanych kredytów względnie jako zabezpieczenie tych kredytów, a w szczególności do przekazania podatku od spożycia, zużycia względnie produkcji.

W końcu Sejmik Powiatowy zaznacza, że Związek Komunalny powiatu Łowickiego z tytułu ewentualnie otrzymanych pożyczek poddaje się statutowi Polskiego Banku Komunalnego, oraz innym przepisom wydanym lub mogącym być wydanemi w przyszłości przez Władze Banku zgodnie z jego statutem.

Jednocześnie Sejmik upoważnia Wydział Powiatowy do wystawiania weksli własnych, względnie akceptowania ciągnionych weksli, lub też żyrowania weksli celem pokrycia rachunków za dostarczone dla potrzeb Związku Komunalnego towary i materjały, lub też za wykonane roboty przez przedsiębiorstwa.

### 4. Uchwalenie upoważnienia dla Kasy Oszczędności do wykonywania niektórych czynności bankowych.

P. Przewodniczący zakomunikował, iż uprawnienia, wymienione w ustępie 4 par. 52 uchwalonego statutu Kasy Oszczędności tylko wówczas będą przysługiwały Kasie, jeżeli Związek Komunalny uzyska w tym celu specjalne pozwolenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewn. Dlatego też osobną uchwałą należy prosić Ministra Skarbu i Ministra Spraw Wewnętrznych o udzielenie wymienionego zezwolenia.

Po tem wyjaśnieniu Sejmik Powiatowy powziął jednogłośnie 24-oma głosami obecnych uchwałę Nr. 68.

## Uchwała Nr. 68.

Sejmik Powiatowy w Łowiczu prosi Pana Ministra Skarbu i Pana Ministra Spraw Wewnętrznych o udzielenie zezwolenia Komunalnej Kasie Oszczędności powiatu Łowickiego w Łowiczu na dokonywanie czynności bankowych, wymienionych w ustępie 4-ym par. 52 statutu tejże Kasy, mianowicie:

a) na zaciąganie pożyczek długoterminowych i krótkoterminowych do łącznej wysokości 2.000.000 zł., wyraźnie dwóch miljonów złotych;

b) na udzielanie gwarancji do wysokości 100.000 zł., wyraźnie stu tysięcy złotych;

c) na udzielanie kredytu towarowego producentom pod zastaw towarów, niepodlegających łatwemu zepsuciu, ubezpieczonych od ognia i zdeponowanych w publicznych składach towarowych;

d) na zakup monet złotych oraz na przeprowadzanie czynności dewizowych w ograniczeniu do zleceń własnych wkładców i własnego związku poręczającego i na ich rachunek;

### 5. Wybór 11 członków Rady Kasy (w tem 8 z grona członków Sejmiku).

P. Przewodniczący zakomunikował, iż w celu umożliwienia niezwłocznej reorganizacji Kasy Oszczędności tuż po zatwierdzeniu i ogłoszeniu statutu Kasy—Wydział Powiatowy zaproponował wybranie na dzisiejszem posiedzeniu członków Rady Kasy. Następnie po przypomnieniu przepisów statutu o składzie Rady Kasy i wyborach—zarządził p. Przewodniczący przerwę, aby umożliwić członkom Sejmiku ustalenie kandydatur na członków Rady Kasy.

Po przerwie zgłoszono następujące kandydatury: 1) Urbanek Wincenty, 2) Szczypiński Konstanty, 3) Kret Józef, 4) Anyszko Jan, 5) Piestrzeniewicz Marcin, 6) Kurczak Teofil, 7) Bejda Stanisław, 8) Wiercioch Antoni, 9) Grabiński Stanisław, 10) Inż. Gajzler Czesław, 11) Gołębiowski Leon, 12) Wierzbicki Bolesław, 13) Garwacki Aleksander, 14) Kosiorek Andrzej, 16) Boski Zdzisław.

Po zgłoszeniu tych kandydatur p. Przewodniczący poprosił do obliczenia głosów pp. Tadeusza Czermińskiego i Franciszka Sierantowicza—oraz zarządził tajne głosowanie kartkami.

Po sprawdzeniu, iż wszyscy członkowie Sejmiku oddali swe głosy—p. Przewodniczący odczytał treść kartek głosowania, a pp. Tadeusz Czermiński i Franciszek Sierantowicz zapisywali wyniki głosowania, które były następujące:

1) Urbanek Wincenty otrzymał głosów 22, 2) Szczypiński Konstanty gł. 17, 3) Kret Józef gł. 24, 4) Anyszko Jan gł. 18, 5) Piestrzeniewicz Marcin gł. 19, 6) Kurczak Teofil gł. 17, 7) Bejda Stanisław gł. 22, 8) Wiercioch Antoni gł. 17, 9) Grabiński Stanisław gł. 17, 10) Inż. Gajzler Czesław gł. 23, 11) Gołębiowski Leon gł. 15, 12) Wierzbicki Bolesław gł. 8, 13) Garwacki Aleksander gł. 5, 14) Kosiorek Czesław gł. 10, 15) Kosiorek Andrzej gł. 6, 16) Boski Zdzisław gł. 17, 17) Dr. Rogowski Władysław gł. 2, 18) Urbanek Jan gł. 1.

Na podstawie tych wyników P. Przewodniczący Sejmiku ogłosił, iż w skład Rady Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego zostali wybrani zgodnie z par. 6 statutu Kasy: 1) Kret Józef (24 gł.), 2) Inż. Gajzler Czesław (23 gł.), 3) Bejda Stanisław (22 gł.), 4) Urbanek Wincenty (22 gł.), 5) Piestrzeniewicz Marcin (19 gł.), 6) Anyszko Jan (18 gł.), 7) Szczypiński Konstanty (17 gł.), 8) Kurczak Teofil (17 gł.), 9) Wiercioch Antoni (17 gł.), 10) Grabiński Stanisław (17 gł.), 11) Boski Zdzisław (17 gł.), wszyscy, za wyjątkiem Kreta Józefa, członkowie Sejmiku Powiatowego.

### 6. Przekazanie Powiatowej Komisji Rewizyjnej funkcji Komisji Rewizyjnej Kasy Oczczędności.

P. Przewodniczący zaproponował, aby nie wybierać osobnej Komisji Rewizyjnej dla Kasy Oszczędności, lecz funkcje tej Komisji powierzyć Powiatowej Komisji Rewizyjnej,—poczem Sejmik Powiatowy powziął jednogłośnie 24-oma głosami obecnych uchwałę Nr. 68a.

## Uchwała № 68 a.

Sejmik Powiatowy powierza funkcje Komisji Rewizyjnej Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego, określone statutem tej Kasy—Powiatowej Komisji Rewizyjnej, wybranej na IV-em posiedzeniu 2-ej kadencji Sejmiku Powiatowego w dniu 19 stycznia 1928 r. w składzie: 1) Franciszka Sierantowicza,

2) Feliksa Popławskiego, 3) Franciszka Trawińskiego, 4) Stanisława Staszewskiego, 5) Ludwika Szkupa i 6) Abrama Wartskiego.

**7. Przyjęcie pożyczki z Polskiego Banku Komunalnego w kwocie 400.000 zł. na budowę szkoły rolniczej żeńskiej w Zdunach.**

P. Przewodniczący zakomunikował, iż Bank Gospodarstwa Krajowego odmówił pożyczki na budowę szkoły rolniczej żeńskiej w Zdunach, natomiast istnieje możliwość uzyskania pożyczki długoterminowej na budowę tej szkoły w Polskim Banku Komunalnym. Pożyczkę należy uchwalić w wysokości 400.000 zł., aby uzyskać po potrąceniu kosztów kupna akcji Banku, różnicy między ceną nominalną a emisyjną obligacji i innych kosztów gotówkę, preliminowaną w budżecie tytułem pożyczki na budowę szkoły, t. j. około 300.000 zł. Po tem wyjaśnieniu Sejmik Powiatowy powziął jednogłośnie 24-oma głosami uchwałę Nr. 69.

## Uchwała Nr. 69.

Sejmik powiatu Łowickiego upoważnia Wydział Powiatowy w osobach Przewodniczącego Wydziału Powiatowego Starosty Inż. Czesława Gajzlera lub jego urzędowego zastępcy i członka Wydziału Powiatowego Teofila Kurczaka do zaciągnięcia w Polskim Banku Komunalnym, Spółce Akcyjnej w Warszawie, długoterminowej pożyczki w 7% obligacjach tegoż Polskiego Banku Komunalnego do wysokości złotych 400.000,—(wyraźnie czterysta tysięcy złotych) w złocie, lub też w 8% obligacjach, opiewających na złote obiegowe, na budowę szkoły rolniczej żeńskiej w Zdunach.

W związku z powyższem upoważnieniem Wydział Powiatowy władnym jest:

1) do ustalenia terminów spłat i szczegółowych warunków pożyczki, do przyjęcia warunków co do stopy procentowej i prowizyjnej od pożyczki oraz opłat na koszty administracji Banku, druk obligacji i t. d.

2) do uzupełnienia w związku z zaciągnięciem pożyczki obligacyjnej udziałów Związku Komunalnego Powiatu Łowickiego w Polskim Banku Komunalnym w drodze zakupu akcji tegoż Banku na warunkach, uchwalonych przez Władze Banku;

3) do zabezpieczenia uzyskanej pożyczki całym majątkiem i wszystkiemi dochodami Związku Komunalnego Powiatu Łowickiego, jakoteż kaucjami hipotecznemi na nieruchomościach, należących do Związku Komunalnego powiatu Łowickiego w sumie, wymaganej przez Bank, wreszcie do zabezpieczenia otrzymanej pożyczki czystym wpisem hipotecznym;

4) do przeprowadzenia w związku z uzyskaniem pożyczki wszystkich potrzebnych czynności prawnych, a w szczególności do wydania i podpisania zobowiązania dłużnego, wszelkiego rodzaju podań, zgłoszeń, dyspozycji, pokwitowań z odbioru obligacji, gotówki i t. p.;

5) do przekazania Polskiemu Bankowi Komunalnemu podatków, które inkasuje Rząd, względnie Wydział Powiatowy, na rzecz tegoż Banku, a to celem zabezpieczenia zapłaty rat, procentów, opłat na administrację Banku i t. p. W związku z tem upoważnia się Wydział Powiatowy do zawarcia z Bankiem szczegółowego układu, w szczególności układu co do przekazania Bankowi podatku od spożycia, zużycia, względnie produkcji:

6) do sprzedania (spieniężenia) otrzymanych tytułem pożyczki obligacji Polskiego Banku Komunalnego na warunkach i po kursie według swego uznania, względnie do zastawu otrzymanych obligacji w tymże Polskim Banku Komunalnym, lub też w innej instytucji, udzielającej pożyczki pod zastaw papierów procentowych, względnie pod zabezpieczenie kredytu temi papierami.

W końcu Sejmik Powiatu Łowickiego w imieniu Powiatowego Związku Komunalnego Łowickiego zaznacza, że z tytułu otrzymanej pożyczki poddaje się statutowi Polskiego Banku Komunalnego, oraz innym przepisom, wydanym lub mogącym być wydanemi w przyszłości przez Władze Banku, zgodnie z jego statutem.

**8. Uchwalenie gwarancji na sumę 17.000 zł. dla Spółki Wodnej regulacji Bzury i jej dopływów.**

P. Przewodniczący zakomunikował, iż p. Starosta Kutnowski zwracał się z prośbą o udzielenie poręki Spółce Wodnej regulacji Bzury i jej dopływów na zaciągnięcie pożyczki w Banku Gospodarstwa Krajowego. Suma całkowitej pożyczki wynosi 100.000 zł. Ponieważ wymieniona Spółka działa na terenie trzech powiatów, mianowicie Łowickiego (1460 mg.), Kutnowskiego (2705 mg.) i Łęczyckiego (4452 mg.)—przeto Sejmikowi Łowickiemu przypadałoby proporcjonalnie do ilości morgów w powiecie Łowickim, odnoszących korzyści z regulacji—udzielić poręki na sumę 17.000 zł. Po tem wyjaśnieniu Sejmik Powiatowy powziął jednogłośnie 24-oma głosami uchwałę Nr. 69 a.

## Uchwała № 69 a.

Sejmik Powiatowy w Łowiczu upoważnia Wydział Powiatowy w osobach Przewodniczącego Wydziału Powiatowego Starosty Inż. Czesława Gajzlera lub Jego urzędowego zastępcy i członka Wydziału Powiatowego Teofila Kurczaka do udzielenia imieniem Powiatowego Związku Komunalnego Łowickiego Spółce Wodnej regulacji Bzury i jej dopływów poręki do wysokości 17.000 zł.. (wyraźnie siedemnaście tysięcy złotych) na pożyczkę długoterminową w sumie 100.000 zł. (wyraźnie stu tysięcy złotych), którą pomieniona Spółka postanowiła zaciągnąć w Banku Gospodarstwa Krajowegc.

**9. Delegowanie dwóch przedstawicieli do Pożyczkowej Komisji Odbudowy.**

P. Przewodniczący zakomunikował, iż należy wybrać dwóch delegatów Sejmiku do Pożyczkowej Komisji odbudowy przy Starostwie, która rozpocznie swoją działalność w bieżącym miesiącu. — Po tem wyjaśnieniu Sejmik Powiatowy powziął przez aklamację jednogłośnie 24-oma głosami obecnych uchwałę Nr. 70.

## Uchwała № 70.

Sejmik Powiatowy deleguje w skład Pożyczkowej Komisji Odbudowy przy Starostwie w Łowiczu pp. Andrzeja Kosiorka i Jana Anyszkę jako przedstawicieli samorządu powiatowego.

**10. Przystąpienie Związku do Spółdzielni „Rolnik" i delegowanie reprezentanta w skład Rady Nadzorczej tej spółdzielni.**

P. Przewodniczący streścił prośbę Spółdzielni „Rolnik" w Łowiczu o przystąpienie Pow. Związku Komunalnego na członka tej spółdzielni i wybranie kandydata na członka Rady Nadzorczej Spółdzielni „Rolnik", poczem Sejmik Powiatowy powziął jednogłośnie 24-oma głosami uchwałę Nr. 71.

## Uchwała № 71.

Sejmik Powiatowy postanawia przystąpić do Spółdzielni Rolniczo-Handlowej „Rolnik" w Łowiczu z jednym pięćdziesięcio-złotowym udziałem oraz wydelegować jako kandydata z ramienia Pow. Związku Kom. Łowickiego na członka Rady Nadzorczej tejże Spółdzielni p. Józefa Muchę.

# PROTOKUŁ

obrad VII-ego posiedzenia II-ej kadencji Sejmiku Powiatowego, które się odbyło w dniu 3 sierpnia 1928 r. w sali obrad Sejmiku w Łowiczu przy ul. Piotrkowskiej Nr. 30.

---

*Obecni:* Przewodniczący Wydziału Powiatowego, Zygmunt Strzeszewski. Zastępca Przewodniczącego Wydziału Powiatowego i Starosty, Bolesław Studziński. Członkowie Sejmiku: 1) Wróbel Tomasz, 2) Urbanek Wincenty, 3) Witkowski Stefan, 4) Maciągiewicz Antoni, 5) Grabiński Stanisław, 6) Mucha Józef, 7) Kret Jan, 8) Kosiorek Czesław, 9) Kurczak Teofil, 10) Kosiorek Andrzej, 11) Buczyński Andrzej, 12) Boski Zdzisław, 13) Mąkol Józef, 14) Szczypiński Konstanty, 15) Staszewski Stanisław, 16) Anyszko Jan, 17) Czermiński Tadeusz, 18) Piestrzeniewicz Marcin, 19) Bejda Stanisław, 20) Szkup Ludwik, 21) Krukowski Antoni, 22) Czerwiński Piotr, 23) Sierantowicz Franciszek, 24) Wartski Abram, 25) Dr. Rogowski Władysław. Pracownicy komunalni: K. Dąborowski, Sekretarz Sejmiku, protokulant, Inspektor Samorządu Gminnego Feliks Niedzielski, Inż. Irena Strzeszewska, Kierowniczka Szkoły Rolniczej w Zdunach. Publiczność.

*Nieobecni* członkowie Sejmiku (nie usprawiedliwili nieobecności): 1) Wiercioch Antoni, 2) Wierzbicki Bolesław.

## Porządek obrad:

1. Przyjęcie protokułu VI-ego posiedzenia Sejmiku. 2. Wybór jednego członka Rady Wojewódzkiej. 3. Wybór jednego członka Wydziału Powiatowego na miejsce p. Wróbla. 4. Wybór dwóch zastępców członków Rady Szkolnej Powiatowej. 5. Wprowadzenie zmian do Statutu Komunalnej Kasy Oszczędności pow. Łowickiego. 6. Wybór 7 członków Rady Kasy Oszczędności w myśl par. 5 zmienionego statutu tejże Kasy. 7. Przyjęcie zamknięcia rachunków Związku na rok 1927/28 i protokułu rewizji działalności Związku w ubiegłym okresie budżetowym. 8. Przyjęcie zastrzeżeń i zaleceń Pana Wojewody Warszawskiego, wydanych w związku z zatwierdzeniem budżetu na rok 1928/29. 9. Przyjęcie budżetu dodatkowego na rok 1928/29. 10. Przyjęcie warunku, od którego uzależnione jest otrzymanie zasiłku i pożyczki od Ministerstwa Rolnictwa na budowę szkoły rolniczej w Zdunach. 11. Przyjęcie statutu związku miedzykomunalnego dla budowy i utrzymania wojewódzkich zakładów psychjatrycznych w województwie warszawskiem i przystąpienie do wymienionego związku na zasadach, określonych statutem. 12. Wybór delegata i zastępcy delegata w skład Rady Związku międzykomunalnego dla budowy i utrzymania wojewódzkich zakładów psychjatrycznych. 13. Wolne wnioski.

Obrady miały przebieg następujący.

*P. Przewodniczący* skonstatował, iż przybyło na posiedzenie 25 członków Sejmiku na ogólną ich liczbę 27 i zagaił obrady przemówieniem następującej treści:

Według obowiązujących przepisów prawnych zarząd sprawami lokalnemi spoczywa w rękach przedstawiciela władzy państwowej i reprezentantów miejscowego społeczeństwa. Przedstawiciel władzy państwowej ma rolę kierownika w zarządzie sprawami miejscowemi. Od wzajemnego stosunku tych dwóch czynników zależy efekt pracy władz samorządowych. Doświadczenie wykazuje, że tam, gdzie przedstawiciel Rządu i reprezentanci społeczeństwa owiani są szczerą chęcią do pracy społecznej i pracują zgodnie—tam praca samorządowa wydaje pomyślne rezultaty dla powiatu i państwa.

P. Przewodniczący jest z koleji 14-ym czy też 15-ym Starostą Łowickim. Każdy przyzna, że tak częste zmiany na stanowisku Starosty są dla powiatu niepomyślne, gdyż praca samorządowa wymaga ciągłości.

Obejmując stanowisko Starosty Łowickiego—p. Przewodniczący przynosi ze sobą jak najszczerszą chęć do pracy. Celem jego jest przysłużyć się Polsce—Kochanej Ojczyźnie.

Ten cel powinien spoić wszystkie czynniki samorządowe do zgodnej pracy.

A pole do pracy jest ogromne. Jeżeli porównamy nasz stan gospodarczy ze stanem gospodarczym zachodnich państw — widzimy ogromną różnicę na swoją niekorzyść. Nietylko winniśmy różnicę tę wyrównać, ale starać się nawet przodować innym zachodnim państwom.

Przedewszystkiem zwrócić winniśmy uwagę na konieczność podniesienia rolnictwa, następnie na podniesienie oświaty i kultury powszechnej.

W pracy swej powinniśmy się kierować zasadą zupełnej apolityczności. W tej tu sali obrad Sejmiku polityka nie powinna zajmować żadnego miejsca. Tutaj musimy wszyscy myśleć gospodarczo a nie politycznie.

Oby każdy nasz krok był czynem—a każdy czyn pożytkiem dla powiatu i państwa.

Po zakończeniu zagajenia p. Przewodniczący zapytał się, czy ktoś nie zgłasza wniosków nagłych. Ponieważ nikt ich nie zgłosił, p. Przewodniczący otworzył obrady nad sprawami, objętemi porządkiem obrad, zaznaczając, że sprawa dodatkowego budżetu jest zdjęta z porządku obrad.

### 1. Przyjęcie protokułu VI-go posiedzenia Sejmiku.

Następnie p. Przewodniczący—po zapytaniu się Członków Sejmiku, czy przyjmują rozesłany im w odpisie protokuł obrad VI-ego posiedzenia Sejmiku—skonstatował w braku sprzeciwu, że protokuł obrad VI-ego posiedzenia II-ej kadencji Sejmiku został przyjęty.

### 2. Wybór jednego członka Rady Wojewódzkiej.

P. Przewodniczący, powołując się na przesłane w odpisie przepisy §§ 1—11 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28.III b. r. w sprawie wyborów członków Rady Wojewódzkiej—poprosił o wybór dwóch czkonków w skład Komisji, przeznaczonej do wyboru członka Rady Wojewódzkiej.

Na członków tej Komisji powołano jednogłośnie członków Sejmiku pp. Tadeusza Czermińskiego i Franciszka Sierantowicza.

Wybrani członkowie Komisji Wyborczej wraz z p. Przewodniczącym Sejmiku przeprowadzili wybory delegata do Rady Wojewódzkiej i spisali protokuł wyborów, który dołącza się w odpisie do akt niniejszego protokułu.

Na podstawie wymienionego protokułu wyborczego p. Przewodniczący ogłosił, iż na członka Rady Wojewódzkiej został wybrany 15-oma głosami p. Stanisław Grabiński z Walewic.

### 3. Wybór jednego członka Wydziału Powiatowego na miejsce p. Wróbla.

Według protokułu wyborczego, spisanego przez komisję wyborczą, powołaną przez Sejmik Powiatowy przez aklamację w składzie Członków Sejmiku Fr. Sierantowicza i Tadeusza Czermińskiego pod przewodnictwem p. Przewodniczącego Sejmiku—na członka Wydziału Powiatowego w miejsce p. Tomasza Wróbla został wybrany p. Józef Kret 14-oma głosami, co p. Przewodniczący ogłosił Sejmikowi. Protokuł wyborczy dołącza się do akt protokułu niniejszego posiedzenia.

**4. Wybór dwóch zastępców członków Rady Szkolnej Powiatowej.**

Na zastępców członków Rady Szkolnej Powiatowej powołano przez aklamację pp. Stanisława Bogdańskiego i Wincentego Urbanka.

**5. Wprowadzenie zmian do Statutu Komunalnej Kasy Oszczędności pow. Łowickiego.**

Sekretarz Sejmiku zreferował reskrypt Pana Wojewody Warszawskiego w przedmiocie zatwierdzenia uchwały Sejmiku z dn. 7.V br. o reorganizacji Kasy Oszczędności pow. Łowickiego. Po dyskusji Sejmik Powiatowy powziął jednogłośnie 25-oma głosami obecnych uchwały Nr. 74 i 75.

## Uchwała Nr. 74.

Sejmik Powiatowy wprowadza do statutu Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego z dn. 7-V-1928 r. następujące zmiany zgodnie z reskryptem Pana Wojewody Warszawskiego z dnia 7-VII-1928 r., L. 3139-2286-I:

W § 6-ym statutu na miejsce zdania pierwszego: „Rada Kasy jest ciałem kolegjalnem, składającem się z 11 (jedenastu) członków, powołanych przez Radę Kasy większością 2—3 głosów", wprowadza się zdanie: „Rada Kasy jest ciałem kolegjalnem, składającem się z 7 (siedmiu) członków,—powołanych przez Radę Kasy większością obecnych".

W tymże § na miejsce zdania: „najmniej ośmiu (8) członków musi być wybranych z grona organu stanowiącego związku poręczającego, reszta może pochodzić z poza tego grona",—wprowadza się zdanie: „najmniej czterech (4) członków musi być wybranych z grona organu stanowiącego związku poręczającego, reszta może pochodzić z poza tego grona. Co rok przez losowanie ustępuje dwóch członków Rady a na ich miejsce wybrani zostają nowi członkowie Rady Kasy. Ustępujący członkowie Rady mogą być ponownie wybrani".

W tymże § na miejsce zdania: „stale jednakże przestrzeganą być musi zasada, by w składzie Rady każdocześnie istniało sześciu (6) członków z grona organu stanowiącego związku poręczającego",—wprowadza się następujące zdanie: „stale jednakże przestrzeganą być musi zasada, by w składzie Rady każdocześnie była przynajmniej połowa członków z grona organu stanowiącego związku poręczającego".

Skreśla się trzeci ustęp § 6-ego, mający następujące brzmienie: „Ustępujący członkowie Rady mogą być ponownie wybrani".

Skreśla się czwarty ustęp § 6-ego, mający brzmienie: „Zmiana składu lub kadencji organu stanowiącego, związku poręczającego powoduje równocześnie utratę mandatów u członków Rady, wybranych z grona powyższego organu stanowiącego, oraz sprowadza konieczność wyboru nowych członków w miejsce ustępujących". Na miejsce tego ustępu wprowadza się następujący przepis: „Zmiana składu lub kadencji organu stanowiącego związku poręczającego nie wpływa na okres urzędowania Rady Kasy względnie członków Rady Kasy".

W § 7-ym na miejsce słów: „Zarząd Kasy stanowi kolegjum, złożone z pięciu (5) członków",—wprowadza się słowa: „Zarząd Kasy stanowi kolegjum, złożone z trzech (3) członków, w tem Naczelnik Zarządu".

W ustępie drugim § 11-ego skreśla się następujące słowa: „Członek, który bez usprawiedliwienia opuścił trzy kolejne lub sześć choćby niekolejnych posiedzeń Rady Kasy"—a na ich miejsce wprowadza się następujące słowa: „Członek, który bez usprawiedliwienia opuścił 2 kolejne lub 3 choćby niekolejne posiedzenia Rady Kasy".

W ustępie pierwszym § 12-ego wprowadza się na miejsce słów: „jeżeli na posiedzeniu obecnych jest co najmniej sześciu członków Rady",—słowa: „jeżeli na posiedzeniu obecnych jest co najmniej czterech członków Rady".

W ustępie ostatnim § 12-ego wprowadza się na miejsce słów: „W każdym z powyższych przypadków Rada Kasy może powziąć uchwałę większością $^2/_3$ obecnych, jeżeli na posiedzeniu jest obecnych co najmniej $^2/_3$ członków Rady",—następujące słowa: „W każdym z powyższych przypadków Rada Kasy może powziąć uchwałę większością obecnych, jeżeli na posiedzeniu jest obecnych conajmniej pięciu członków Rady".

W ustępie ostatnim § 13-ego na miejsce zdania: „Na żądanie $^1/_4$ obecnych musi być zarządzone głosowanie imienne lub tajne",—wprowadza się zdanie: „Na żądanie dwóch członków musi być zarządzone głosowanie imienne lub tajne".

W ustępie drugim §-u 16-ego na miejsce słów: „i przyjęty oraz podpisany przez przewodniczącego, przez piszącego protokuł oraz przez jednego członka Rady",—wprowadza się słowa: „i przyjęty oraz podpisany przez dwóch członków Rady oprócz przewodniczącego".

W § 18 dodaje się następujący ustęp jako trzeci z rzędu: „Powołanie na urząd Naczelnika i członków Zarządu wymaga zatwierdzenia ze strony organu wykonawczego związku poręczającego".

W ustępie drugim paragrafu 19-ego na miejsce słów: „Naczelnikowi Zarządu Kasy służy do dni 14-tu prawo sprzeciwu",—wprowadza się słowa: „Naczelnikowi Zarządu Kasy służy do dni 7-miu prawo sprzeciwu"—a na miejsce słów: „o decyzję do organu stanowiącego związku poręczającego", — słowa: „o decyzję do organu wykonawczego związku poręczającego Kasę".

W § 23 na miejsce stów: „jakoteż w lokalu urzędowym jej związku poręczającego a nadto i „Gazecie Samorządowej powiatu Łowickiego" lub innej gazecie, wydawanej w Łowiczu", wprowadza się słowa: „jakoteż w lokalu urzędowym jej związku poręczającego i starostwa, a nadto w miarę potrzeby w prasie".

W § 27 wprowadza się na miejsce dotychczasowych przepisów następujące przepisy: „Kasa uprawniona jest także tworzyć inne fundusze".

Przepis o lokacie funduszu zasobowego ma odpowiednie zastosowanie także i do powyższych funduszów".

W ustępie pierwszym §-u 29 na miejsce słów: „w ciągu dwóch miesięcy"—, wprowadza się słowa: „w ciągu trzech miesięcy". W ustępie drugim tegoż paragrafu na miejsce słów: „najpóźniej do trzech miesięcy"—, wprowadza się słowa: „najpóźniej do czterech miesięcy".

W §-ie 52 na miejsce słów: „a) zaciągania pożyczek długoterminowych i krótkoterminowych do łącznej wysokości dwóch miljonów zł. (2.000.000 zł.)"—, wprowadza się słowa: „a) zaciągania pożyczek długoterminowych i krótkoterminowych do łącznej wysokości jednego miljona złotych (1.000.000 zł.)".

W ustępie 4-ym §-u 56-ego wykreśla się słowa: „Powiatowego Związku Komunalnego Łowickiego".

Paragrafowi 59-u nadaje się następujące brzmienie na miejsce dotychczasowego: „Statut niniejszy wchodzi w życie z chwilą ogłoszenia go w dzienniku urzędowym Województwa Warszawskiego po zatwierdzeniu tegoż statutu przez władzę nadzorczą".

Tekst statutu ze zmianami, wprowadzonemi w myśl niniejszej uchwały, dołącza się do akt niniejszego protokułu.

## Uchwała Nr. 75.

Sejmik Powiatowy zwraca się do Pana Wojewody z prośbą o przywrócenie takiego brzmienia punktu 4a §-u 52 Statutu Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego w Łowiczu, jakie zostało

uchwalone przez Sejmik Powiatowy w dn. 7-V 1928r r., a to w celu upoważnienia wymienionej Kasy do zaciągania pożyczek długoterminowych i krótkoterminowych do wysokości dwóch miljonów złotych *zamiast* do wysokości jednego miljona złotych. Prośbę swą Sejmik Powiatowy uzasadnia tem, że pożyczki Kasy w obecnem stadjum jej rozwoju przekraczają 800.000 zł., zaczem statut Kasy utrudniłby w wysokim stopniu dalszy jej rozwój i możność udzielenia pomocy kredytowej mieszkańcom powiatu.

**6. Wybór 7 członków Rady Kasy Oszczędności w myśl par. 6 zmienionego statutu tejże Kasy.**

P. Przewodniczący zakomunikował, iż wobec zmian w statucie Komunalnej Kasy Oszczędności, zarządzonych reskryptem Pana Wojewody z dn. 7.VII b. r., Nr. 3139/2286/I, wybory członków Rady Kasy, dokonane na posiedzeniu Sejmiku w dn. 7.V. br., są nieważne i zachodzi potrzeba ponownego wyboru Członków Rady Kasy Oszczędności.

Po tem wyjaśnieniu nastąpiły wybory członków Rady Kasy.

Według protokułu wyborczego, spisanego przez Komisję wyborczą, powołaną przez Sejmik Powiatowy przez aklamację w składzie członków Sejmiku Fr. Sierantowicza i Tadeusza Czermińskiego pod przewodnictwem p. Przewodniczącego Sejmiku — na członków Rady Komunalnej Kasy Oszczędności popowiatu Łowickiego w Łowiczu zostali wybrani: pp. Ludwik Szkup (22 głosami), Zygmunt Strzeszewski (18 głosami), Józef Mucha (16 głosami), Zdzisław Boski (16 głosami), Marcin Piestrzeniewicz (14 głosami), Teofil Kurczak (15 głosami) i Józef Mąkol (14 głosami),—co ogłosił p. Przewodniczący Sejmiku.

Protokuł wyborczy dołącza się do akt protokułu niniejszego posiedzenia.

**7. Przyjęcie zamknięcia rachunków Związku za rok 1927/28 i protokułu rewizji działalności Związku w ubiegłym okresie budżetowym.**

*P. Przewodniczący* otworzył dyskusję nad zamknięciem rachunków Powiatowego Związku Komunalnego Łowickiego za r. 1927/28 i protokułem rewizji działalności Związku w r. 1927/23. Odpisy zamknięcia rachunków i protokułu rewizji były przesłane członkom Sejmiku przy zaproszeniach na posiedzenie Sejmiku.

P. Przewodniczący oświadczył zarazem imieniem Wydziału Powiatowego w związku z protokułem rewizji działalności Związku, iż:

1) Wydział Powiatowy nie może się zgodzić na zmniejszenie opłat drogowych w r. 1929/30 o sumę niewykorzystanych na cele drogowe opłat w roku 1927/28, gdyż byłoby to sprzeczne z zasadami przepisów budżetowych,

2) nie może się zgodzić na obniżenie opłat szpitalnych ze względu na drożyznę środków żywności w Łowiczu,

3) sprawę budowy szkoły rolniczej żeńskiej w Zdunach uważa za przesadzoną—a za konieczną jedynie rewizję projektu budowy;

4) uważa za potrzebne utrzymać w szkołach rolniczych ordynarję w naturze—a poddać dokładnej analizie całokształt gospodarki szkół rolniczych na Blichu i Zdunach.

*P. Kurczak*: uważa wątpliwości Komisji Rewizyjnej w przedmiocie zbyt wysokich kosztów utrzymania szkoły rolniczej na Blichu za słuszne. Uważa także, że szkoła ta nie całkiem jest prowadzona w duchu rolników, albowiem nie uczy i nie wychowuje się młodzieży tak, aby rezultaty nauki i wychowania przydały się młodzieży w praktycznej gospodarce na małorolnem gospodarstwie. Jako przykład podaje mówca chęć Dyrektora Szkoły do zastosowania motoru elektrycznego do młocki, a taki sposób młócenia na wsi nie może być narazie stosowany, dalej podaje mówca przykład niegospodarności w szkole, polegający na dopuszczeniu do zgnicia zbioru cebuli, wreszcie za złe uważa mówca brak konferencji rodzicielskich w szkole, na których rodzice mogliby wypowiedzieć się, jakiej nauki pożądają dla swych synów.

*P. Sierantowicz;* Stwierdza, że Sejmik wydał w roku sprawozdawczym na utrzymanie szkoły rolniczej na Blichu 52.000 zł. z funduszów podatkowych. Obecnie Sejmik przystępuje do budowy drugiej szkoły rolniczej. Należy przypuszczać, że na utrzymanie tej drugiej szkoły trzeba będzie wydatkować również około 50.000 zł. Razem obydwie szkoły będą pochłaniały rocznie około 100.000 zł. Należy się tedy zastanowić, czy powiat może sobie pozwolić na taki coroczny wydatek? Jeżeli nie, czy nie należałoby nie budować drugiej szkoły rolniczej—a natomiast wziąć się do budowy szkół powszechnych, które tak marnie są uposażone w budynki? Czy nie należałoby się nad tem dobrze zastanowić—zwłaszcza ze względu na takie zjawisko, jak np. to, iż pewien absolwent szkoły rolniczej zamiast pracować na roli pracuje w charakterze robotnika na plancie kolejowym?

*P. Strzeszewska:* Wysokie koszty utrzymania szkoły rolniczej na Blichu nie powinny odstręczać od budowy szkoły rolniczej żeńskiej. Szkoła rolnicza na Blichu funkcjonuje bowiem nienormalnie. Jest to szkoła reprezentacyjna, praca jej ma na celu jedynie efekt zewnętrzny bez względu na koszty. Jest ona wyrazem próżności powiatu, a nie wyrazem potrzeby nauki rolniczej. Natomiast szkoła rolnicza żeńska nie może pracować jedynie na efekt zewnętrzny—ona musi czynić zadość potrzebom oświatowo-rolniczym powiatu i musi być samowystarczalna, to znaczy musi obejść się bez subsydjów ze strony Sejmiku na swe utrzymanie.

*P. Dr. Rogowski:* Zgadza się, że szkoła jest wyrazem próżności powiatu,—lecz wyrazem narzuconym z zewnątrz. Trzeba tedy pozbawić ją tego narzuconego charakteru oraz skierować jej działalność na właściwe tory. Pozatem mówca zwraca uwagę na kilka nieekonomicznych i niedydaktycznych posunięć szkoły rolniczej na Blichu i stawia jako wzór samowystarczalności szkoły—szkołę rolniczą w Kościelcu.

*P. T. Czermiński*: Wyraża zdziwienie, że Wydział Powiatowy pozwala na fałszywą reprezentację w szkole rolniczej na Blichu. Niedopuszczalny jest pański gest i parada kosztem grosza publicznego. Mówca jest zdania, że szkoły rolnicze powinny być utrzymane i budowane kosztem związku powiatów.

*P. Starosta:* Wysoki koszt utrzymania szkoły rolniczej na Blichu jest spowodowany w pewnej części tem, że Sejmik płaci zbyt wiele za utrzymanie uczniów w szkole. Należy stworzyć kooperatywę uczniowską w szkole, którąby zajmowała się utrzymywaniem uczniów. Zadaniem Komisji Szkolnej musi być doprowadzenie szkoły rolniczej na Blichu do samowystarczalności.

*P. Staszewski*: W pierwszem swem przemówieniu stawia wniosek o rewizję uchwały Sejmiku w sprawie budowy szkoły rolniczej żeńskiej w Zdunach,—w następnym przemówieniu wniosek ten cofa.

*P. Wróbel:* Zaznacza, że Komisja Szkół Rolniczych nie była wzywana na posiedzenia, zaczem, nie ponosi odpowiedzialności za wysokie koszty utrzymania szkoły rolniczej nu Blichu.

*P p. Sierantowicz i Wartski:* kwestjonują niezużycie w roku sprawozdawczym wszystkich opłat drogowych na cele drogowe, a p. Wartski wnosi o restytuowanie w r. 1029/30 na cele drogowe kredytów, pochodzących z opłat drogowych, a nie zużytych na cele drogowe, bądź o podwyższenie kredytu na cele dro-

gowe o taką sumę, jaka nie została zużyta na cele drogowe z opłat drogowych w r. 1927/28.

Za wnioskiem p. Wartskiego oświadczyło się 5 głosów, przeciw wnioskowi 20 głosów. P. Przewodniczący ogłosił, że wniosek p. Wartskiego upadł.

Po tej dyskusji Sejmik Powiatowy powziął jednogłośnie 25-oma głosami obecnych uchwałę Nr. 76.

## Uchwała Nr. 76.

Z godnie z wnioskiem Powiatowej Komisji Rewizyjnej Sejmik Powiatowy przyjmuje sprawozdanie z wykonania budżetu Powiatowego Związku Komunalnego Łowickiego za okres 1927/28 i udziela Wydziałowi Powiatowemu absolutorjum z działalności w tym okresie czasu.

Sprawozdanie z wykonania budżetu za r. 1927/28 i protokuł Komisji Rewizyjnej dołącza się do akt protokułu niniejszego posiedzenia.

**8. Przyjęcie zastrzeżeń i zaleceń Pana Wojewody Warszawskiego, wydanych w związku z zatwierdzeniem budżetu na r 1928/29.**

Sekretarz Sejmiku odczytał reskrypt Pana Wojewody Warszawskiego w przedmiocie zatwierdzenia budżetu Związku Komunalnego na r. 1928/29 oraz zreferował wnioski w sprawie zmian w budżecie zgodnie z zaleceniami izastrzeżeniami Pana Wojewody.

Po dyskusji i przedyskutowaniu poprawek do przedstawionego wniosku—Sejmik Powiatowy powziął jednogłośnie 25-oma głosami uchwałę Nr. 77.

## Uchwała Nr. 77.

Sejmik Powiatowy, powołując się na reskrypt Pana Wojewody Warszawskiego z dn. 21.V 1928 r., L. S. M. 1270/I, wprowadza do budżetu Powiatowego Związku Komunalnego Łowickiego na rok 1928/29, następujące zmiany:

1) W § 1 e) wydatków skreśla się słowa „i inne wydatki osobowe do dyspozycji Wydziału Powiatowego".

2) W § 2 skreśla się słowa „do dyspozycji Wydziału Powiatowego" oraz podwyższa się preliminowaną w tym paragrafie sumę z 2000 zł. do 3000 zł.

3) Skreśla się § 2 h wydatków zwyczajnych.

4) Skreśla się § 15 wydatków zwyczajnych i § 51 wydatków nadzwyczajnych, oraz § 15 dochodów zwyczajnych i § 46 dochodów nadwyczajnych.

5) Podwyższa się kredyt preliminowany w paragrafie 18 a wydatków zwyczajnych na utrzymanie powiatowych dróg gruntowych z 2.500 zł. do 7.500 zł.

6) W § 24 po słowach „na inne stypendja" dodaje się słowa: „na kursy specjalne i stypendja na kształcenie się w szkołach fachowych poza Łowiczem"

7) § 27 b przenosi się do działu XIII wydatków zwyczajnych jako § 49 e.

8) Skreśla się § 29 a.

9) Podwyższa się kredyt, preliminowany w paragrafie 24 wydatków zwyczajnych, z 5.000 zł. do 7.500 zł.

10) W § 36 zmienia się wyrażenie: „utrzymanie starocińca" na wyrażenie: „utrzymanie przytulku dla starców".

11) Kredyt w § 37 wydatków zwyczajnych podwyższa się z 500 zł. do 1000 zł., a skreśla się § 38 wydatków zwyczajnych.

13) W dziale X wydatków zwyczajnych wprowadza się następujące następstwo paragrafów:

**2) Oświata.**

*a) szkolna:*

39. Koszty utrzymania ludowej szkoly rolniczej męskiej na Blichu.

*b) pozaszkolna:*

40 a. Jednodniowe kursy hodowlane.

40 b. Pomoce hodowlane.

41 Subwencja na naukowe wycieczki rolnicze.

**2) Popieranie gospodarstwa wiejskiego.**

42. Pomoc przy prowadzeniu kółek kontroli mleczności.

43. Utrzymanie instruktora ogrodniczego.

44. Utrzymanie instruktora hodowlano-mleczarskiego.

**3) Weterynarja.**

45. Pomoc weterynaryjna.

**4) Meljoracje.**

46. Zalesianie nieużytków.

47. Udział w wojewódzkim funduszu meljoracyjnym.

13) Kredyty na pomoc weterynaryjną zwiększa się o 800 zł. na urządzenie punktów ambulatoryjnych i 600 zł. na wynagrodzenie praktykanta, studenta weterynarji.

14) §-owi 47 nadaje się następujące brzmienie: „subwencja na naukowe wycieczki rolnicze i na przyjmowanie wycieczek rolniczych".

15) Preliminuje się kredyt 1000 zł. na popieranie przemysłu ludowego.

16) Kredyt, preliminowany na akcję przeciwpożarniczą, zwiększa się z 2000 zł. do 7.220 zł., przeznaczając ten kredyt na następujące cele:

1) dla Okręgowego Związku Straży Pożarnych

a) na utrzymanie instruktora 3.220 zł.

b) na zasiłki dla straży (premje) 500 zł.

c) na urządzenie kursów, zjazdów 1.000 zł.

2) Zasiłek dla Łowickiej Straży Pożarnej z okazji 50-lecia na kupno motopompy 2 000 zł.

3) Dla Związku Wojewódzkiego Straży Pożarnych . . . . . . 500 zł.

17) §§ 49 c i 49 b łączy się w jeden § 49 b pod nazwą: „na Ligę Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej", preliminując w tym § 1.000 zł.

18) Preliminuje się zasilek na Ligę Morską w kwocie 200 zł., na Sanatorjum Bratniej Pomocy dla Akademików w Zakopanem 500 zł., na dom wypoczynkowy dla pracowników państwowych i samorządowych pod Zakopanem 1.000 zł.

19) Skreśla się § 31 wydatków nadzwyczajnych.

20) Skreśla się §§ 59 b, 41 i 44 wydatków zwyczajnych, § 6, 7 oraz 8 dochodów zwyczajnych—a wprowadza się w dziale II dochodów zwyczajnych § 7 „czysty dochód gospodarstwa przy szkole rolniczej męskiej na Blichu" w kwocie 19.050 zł., § 8 „czysty dochód gospodarstwa przy szkole rolniczej żeńskiej w Zdunach" w kwocie 1.342 zł. i § 9 „czysty zysk fermy ogrodniczej" 9.594 zł.

21) Dochód z opłat weterynaryjnych przenosi się do działu VI i podwyższa się go do sumy 4.000 zł.

22) Subwencję państwową na akcję zalesiania podwyższa się do 4.000 zł.

23) § 15 dochodów zwyczajnych skreśla się.

24) Wyrażenie w § 20 dochodów „opłaty na utrzymanie w starocińcu"—zmienia się na wyrażenie „opłaty za utrzymanie w przytulku dla starców".

25) Dochód preliminowany w § 28 zwiększa się do sumy 30.000 zł. Dochód preliminowany w paragrafie 30 obniża się do kwoty 39.500 zł.

26) Dochód preliminowany w § 35 rozdziela się na dwie pozycje: a) kary dyscyplinarne 1.500 zł., b) grzywny administracyjne za przekroczenia drogowe 1.500 zł.

27) Dochód, preliminowany w § 36, obniża się do sumy 1.586 zł. 86 gr., natomiast podwyższa się dochód, preliminowany w § 26, do sumy 117.000 zł., preliminowany w § 27 do sumy 52.000 zł. a w § 34 do sumy 368.961 zł.

Tekst poprawionego w myśl powyższych postanowień budżetu związku na r. 1928/29 dołącza się do akt protokułu niniejszego posiedzenia Sejmiku.

28) Uchwala się następujące brzmienie statutu o samoistnym podatku od gruntów państwowych:

## STATUT

o samoistnym podatku komunalnym od gruntów państwowych, położonych na obszarze *powiatu Łowickiego*.

Na podstawie art. 2. wzgl. art. 4. ust. 6 Ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. Ust. R. P. Nr. 94, poz. 747) wprowadza się na rzecz powiatowego związku komunalnego podatek od gruntów państwowych.

§ 1.

Przedmiot opodatkowania stanowią grunty, będące własnością Skarbu Państwa.

§ 2.

Do uiszczenia podatku obowiązany jest Skarb Państwa, względnie dzierżawcy gruntów państwowych.

§ 3.

Celem wymiaru podatków przeprowadza się klasyfikację gruntów z odpowiedniem zastosowaniem przepisów art. 126 128 ust. rosyjskiej o podatkach bezpośrednich (Tom V Zbioru Praw z 1903 roku) tudzież przepisów §§ 7 i 8 Rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 9 września 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 97. poz. 639), nadto w gminach miejskich przy uwzględnieniu art. 272 powołanej wyżej ustawy rosyjskiej o podatkach bezpośrednich.

§ 4.

Stawki podatkowe odpowiadają normom dodatku komunalnego, wyznaczonego dla podobnych sąsiednich gruntów prywatnych.

§ 5.

Terminy poborów samoistnego podatku komunalnego od gruntów odpowiadają terminom poboru państwowego podatku gruntowego.

§ 6.

O wymierzonym podatku zostaje zawiadomiony nakazem płatniczym każdy płatnik indywidualnie.

§ 7.

Odwołania w sprawach wymiaru podatku wnosić należy w terminie i trybie, przewidzianym art. 48 Ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 roku (Dz. U. R. P. Nr. 94. poz. 747).

§ 8.

Nieuiszczony w terminie podatek ściągnięty będzie w drodze przymusowej z doliczeniem kosztów egzekucyjnych, odsetek i kar za zwłokę według postanowień, zawartych w ustawie z dn. 31 lipca 1924 r. (Dz. U. Nr. 46, p. 401).

§ 9.

Wykroczenia przeciwko przepisom o wymiarze i poborze podatku podlegają karze do wysokości 300 zł., o ile nie będą miały zastosowania art. 62—66 ustawy z dn. 11. VIII. 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych (D. U. 94, p. 747).

§ 10.

Przepisy wykonawcze do statutu wyda Wydział Powiatowy.

§ 11.

Statut niniejszy wchodzi w życie po zatwierdzeniu go przez władzę nadzorczą z dniem ogłoszenia w Gazecie Samorządowej powiatu Łowickiego.

29) Uchwala się następujące brzmienie statustatutu o opłatach od umów o przeniesienie własności nieruchomości:

## STATUT

o opłatach od umów o przeniesienie własności nieruchomości.

§ 1.

Na zasadzie art. 13 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 roku (Dz. U. Nr. 94 poz. 747) wprowadza się na rzecz Pow. związku kom. Łowickiego opłatę komunalną od umów o przeniesienie własności nieruchomości.

§ 2.

Opłacie tej podlegają umowy o odpłatne przeniesienie własności nieruchomości, położonych na obszarze powiatowego związku komunalnego, o ile umowy nie podlegają podatkowi spadkowemu, lub od darowizn.

§ 3.

Opłata pobierana będzie na rzecz Pow. Związku Kom. Łowickiego w wysokości 2% sumy, która służy za podstawę wymiaru państwowej opłaty stemplowej (należytości).

Do uiszczenia tej opłaty obowiązany jest solidarnie zbywca i nabywca.

§ 4.

Wymiar i pobór opłaty uskutecznia Wydział Powiatowy, który może ze swej strony upoważnić do tej czynności organa, pobierające państwowy podatek od umów o przeniesienie własności nieruchomości. Za czynności tych organów przy wymiarze i poborze opłaty komunalnej może być im przyznane z funduszu związku komunalnego wynagrodzenie do wysokości 5% pobranej opłaty.

§ 5,

Płatnicy opłaty komunalnej w wypadku, gdy pobierana jest bezpośrednio przez Wydział Powiatowy, winni przedstawić temuż Wydziałowi Powiatowemu najdalej w ciągu 14 dni po sporządzeniu aktu i uiszczeniu opłaty państwowej wszystkie dane, dotyczące wymiaru tej opłaty, Wymiar opłaty komunalnej Wydział Powiatowy uskutecznia na podstawie powyższych danych tudzież innych danych, otrzymanych w sposób, przewidziany w art. 44 ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. Nr. 94, poz. 747).

§ 6

Wymierzoną przez Wydział Powiatowy opłatę komunalną winien płatnik uiścić do dni 14 po doręczeniu nakazu płatniczego. O ile zaś opłata pobierana jest przez organa, uprawnione do poboru opłaty państwowej (par. 4), winna być uiszczona równocześnie z opłatą państwową.

§ 7.

Odwołania w sprawach wymiaru podatku wnosić należy w terminie i trybie, przewidzianym w art. 58 ustawy z dn. 11 sierpnia 1924 roku (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747).

§ 8.

Nieuiszczony w terminie podatek ściągnięty będzie w drodze przymusowej z doliczeniem kosztów egzekucyjnych, odsetek i kar za zwłokę według postanowień, zawartych w ustawie z dn. 31 lipca 1924 r. (Dz. U. 73, poz. 721), zmienionej częściowo rozp. Prez. R. P. z dn. 17.V 1927 r. (Dz. U. № 46, p. 401).

§ 9.

Wykroczenia przeciwko przepisom o wymiarze i poborze podatku podlegają karze do wysokości 300 zł., o ile nie będą mieć zastosowania art. 62-66 ustawy z dnia 11.VIII 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. 94, p. 747).

§ 10.

Przepisy wykonawcze do niniejszego statutu wyda Wydział Powiatowy.

§ 11.

Statut niniejszy wchodzi w życie po zatwierdzeniu go przez władzę nadzorczą z dniem ogłoszenia w „Gazecie Samorządowej powiatu Łowickiego".

30) Uchwala się następujące brzmienie statutu o podatku od posiadania przedmiotów zbytku.

## STATUT
### o samoistnym podatku komunalnym od posiadania przedmiotów zbytku.

Na podstawie art. 20 ust. 1 i art. 21 ust. 3 ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 roku o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747) wprowadza się na rzecz Związku Komunalnego powiatu Łowickiego podatek od posiadania przedmiotów zbytku.

§ 1.

Opodatkowaniu podlegają dubeltówki i sztucery, należące do mieszkańców gmin wiejskich na terenie powiatu Łowickiego.

§ 2.

Do uiszczenia podatku obowiązani są posiadacze przedmiotów, wymienionych w paragrafie 1.

§ 3.

Od podatku wolne są przedmioty zbytku, wymienione w paragrafie 1, które znajdują się w posiadaniu władz państwowych, samorządowych, przedstawicieli państw obcych, oraz osób, czasowo przebywających w obrębie gmin wiejskich niedłużej, niż 4 tygodnie, lub też przebywających czasowo w gminie dłużej niż 4 tygodnie, ale zamieszkałych stale w obrębie innego związku komunalnego, w którym podatek od przedmiotów zbytku jest wprowadzony.

§ 4.

Podatek wynosi rocznie 10 zł. od dubeltówki i sztuceru.

§ 5.

Podatek płatny jest w kwietniu każdego roku jednorazowo za cały rok.

§ 6.

Wymiar podatku uskutecznia Wydział Powiatowy na podstawie danych o liczbie przedmiotów, podlegających opodatkowaniu, którą posiadacze tych przedmiotów obowiązani są zakomunikować Wydziałowi Powiatowemu w sposób, wskazany w przepisach wykonawczych do niniejszego statutu.

§ 8.

Celem kontroli podatku może Wydział Powiatowy żądać do właścicieli nieruchomości przedłożenia wykazu osób, posiadających przedmioty, podlegające opodatkowaniu.

§ 8.

Wydziałowi Powiatowemu przysługuje prawo w wyjątkowych wypadkach czynienia ulg, względnie zupełnego zwolnienia przedmiotów od opodatkowania.

§ 9.

Zawiadomienie o wymiarze podatku następuje przez wyłożenie w lokalu Wydziału Powiatowego listy płatników ze wskazaniem liczby przedmiotów opodatkowania i przypadająch kwot podatków oraz przez publiczne obwieszczenie o wyłożeniu z oznaczeniem w nim terminu płatności podatku i środków prawnych.

§ 10.

Odwołania podlegają przepisom art. 48 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 roku o tymczasowem uregulowaniu finansów komunaloych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747).

§ 11.

Nieuiszczony w terminie podatek ściągnięty będzie w drodze przymusowej z doliczeniem kosztów egzekucji, odsetek i kar za zwłokę według postanowień, zawartych w ustawie z dn. 31 lipca 1924 roku (Dz. U. Nr. 73, poz. 721), zmienionej częściowo rozp. Prez. R. P. z dn. 17.V 1927 r. (Dz. Ustaw Nr. 46, poz. 401).

§ 12.

Wykroczenia przeciwko przepisom o wymiarze i poborze podatku podlegają karze do wysokości 300 zł., o ile nie będą mieć zastosowania art. 62-66 ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 roku o tymczasowem uregulowaniu finansów komnnalnych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747).

§ 13.

Przepisy wykonawcze do niniejszego statutu wyda Wydział Powiatowy.

§ 14.

Statut niniejszy nabywa mocy obowiązującej po zatwierdzeniu go przez władzę nadzorczą i ogłoszeniu przez Wydział Powiatowy w „Gazecie Samorządowej” powiatu Łowickiego.

**9. Przyjęcie budżetu dodatkowego na rok 1928/29.**

Sprawę przyjęcia budżetu dodatkowego na rok 1928/29 zdjęto z porządku obrad.

**10. Przyjęcie warunku, od którego uzależnione jest otrzymanie zasiłku i pożyczki od Ministerstwa Rolnictwa na budowę Szkoły Rolniczej w Zdunach.**

P. Przewodniczący Sejmiku i Sekretarz Sejmiku zakomunikowali, że przy szkole rolniczej na Blichu został pobudowany budynek nauczycielski niezgodny z planem i kosztorysem, zatwierdzonym przez Ministerstwo Rolnictwa. W szczególności został pobudowany budynek drewniany zamiast murowanego i na miejscu niewłaściwem. Fakt ten skonstatowało Ministerstwo Rolnictwa w roku bieżącym i oświadczyło, że nie udzieli zasiłku i pożyczki na budowę szkoły rolniczej żeńskiej w Zdunach—jeżeli Związek Komunalny nie zobowiąże się pobudować do końca r. 1932 budynku mieszkalnego przy szkole rolniczej na Blichu według planu i kosztorysu, zatwierdzonych przez Min. Roln.

Po dyskusji powziął Sejmik 24-oma głosami przeciw jednemu głosowi p. St. Staszewskiego uchwałę Nr. 78.

### Uchwała Nr. 78.

Sejmik Powiatowy zobowiązuje się imieniem Powiatowego Związku Komunalnego Łowickiego pobudować zgodnie z reskryptem Ministerstwa Rolnictwa z dn. 30 czerwca br., Nr. 2884, R. IV. do końca roku 1932 dom nauczycielski przy szkole rolniczej męskiej na Blichu według planu i kosztorysu, zatwierdzonych przez Ministerstwo Rolnictwa.

**11. Przyjęcie statutu związku międzykomunalnego dla budowy i utrzymania wojewódzkich zakładów psychjatrycznych w województwie warszawskiem i przystąpienie do wymienionego związku na zasadach określonych statutem.**

*P. St. Grabiński* przedstawił stan sprawy budowy wojewódzkiego szpitala dla chorych psychicznie, poczem Sejmik Powiatowy powziął jednogłośnie 25-oma głosami obecnych uchwałę Nr. 79.

### Uchwała Nr. 79.

Sejmik Powiatowy uchwala statut Związku Międzykomunalnego dla budowy i utrzymania wojewódzkich zakładów psychjatrycznych w Województwie Warszawskiem. Tekst tego statutu dołącza się do akt niniejszego posiedzenia Sejmiku.

Zarazem Sejmik Powiatowy uchwala przystąpienie Powiatowego Związku Komunalnego Łowickiego do Związku Międzykomunalnego dla budowy i utrzymania wojewódzkich zakładów psychjatrycznych w Województwie Warszawskiem na zasadach statutu niniejszem postanowieniem uchwalonego.

**12. Wybór delegata i zastępcy delegata w skład Rady Związku międzykomunalnego dla budowy i utrzymania wojewódzkich zakładów psychjatrycznych.**

P. Przewodniczący zarządził tajne głosowanie na delegata i zastępcę delegata do Rady Związku Międzykomunalnego dla budowy i utrzymania wojewódzkich zakładów psychjatrycznych w Wojewódz-

twie Warszawskiem. Do obliczenia głosów poproszeni zostali pp. Fr. Sierantowicz i T. Czermiński.

Po obliczeniu oddanych głosów okazało się, iż kandydaci na delegatów do Rady Związku otrzymali następującą liczbę głosów:

1) Stanisław Grabiński 17 głosów
2) Dr. Kazimierz Bacia 7 „
3) Franciszek Sierantowicz 1 „

Kandydaci na zastępcę delegata do Rady Związku otrzymali następującą liczbę głosów:

1) Franciszek Sierantowicz 14 głosów
2) Dr. Kazimierz Bacia 7 „
3) Stanisław Grabiński 3 „

Na postawie powyższego wyniku głosowania p. Przewodniczący ogłosił, iż w skład Rady Związku Międzykomunalnego dla budowy szpitali psychjatrycznych w Województwie Warszawskiem wybrani zostali:

1) na delegata Stanisław Grabiński,
2) na zastępcę delegata Franciszek Sierantowicz.

**13. Wolne wnioski.**

Wolnych wniosków nie było.
Na tem posiedzenie zakończono.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
STAROSTA:
*(—) Z. Strzeszewski.*

Sekretarz Sejmiku
Protokulant:
*(—) K. Dąborowski.*

---

## PROTOKÓŁ

obrad VIII posiedzenia II-ej kadencji Sejmiku Powiatowego z dnia 6 listopada 1928 r.

*Obecni:* Przewodniczący Sejmiku, Starosta Zygmunt Strzeszewski, Zastępca Przewodniczącego Sejmiku i Starosty Bolesław Studziński. Członkowie Sejmiku: 1) Wincenty Urbanek, 2) Stefan Witkowski, 3) Antoni Maciągiewicz, 4) Stanisław Grabiński, 5) Józef Mucha, 6) Teofil Kurczak, 7) Jan Kret, 8) Czesław Kosiorek, 9) Andrzej Kosiorek, 10) Andrzej Buczyński, 11) Józef Kret, 12) Zdzisław Boski, 13) Józef Mąkol, 14) Konstanty Szczypiński, 15) Stanisław Staszewski, 16) Jan Anyszko, 17) Tadeusz Czermiński, 18) Marcin Piestrzeniewicz, 19) Stanisław Bejda, 20) Ludwik Szkup, 21) Antoni Wiercioch. 22) Antoni Krukowski, 23) Dr. Władysław Rogowski, 24) Bolesław Wierzbicki, 25) Franciszek Sierantowicz, 26) Abram Wartski.

Sekretarz Sejmiku K. Dąborowski, Inspektor Samorządu Gminnego Feliks Niedzielski, Dyrektor Szkoły Rolniczej na Blichu Wł. Kuphal, Lekarz Powiatowy Dr. K. Dietrich, Inż. Drogowy Fl. Stankiewicz i publiczność.

Nieobecni członkowie Sejmiku: Wróbel Tomasz i Czerwiński Piotr (nie usprawiedliwili swej nieobecności).

### Porządek obrad:

1. Przyjęcie protokułu obrad VII-ego posiedzenia II-ej kadencji Sejmiku Powiatowego. 2. Komunikaty. 3. Wyrażenie opinji w sprawie Izby Rolniczej. 4. Zmiana regulaminu Powiatowej Komisji Rolnej. 5. Uchwalenie nowego regulaminu Powiatowej Komisji Opieki Społecznej. 6. Sprawa obchodu uroczystości 10-lecia odzyskania Niepodległości Państwa Polskiego. 7. Uchwalenie gwarancji Kołu Przyjaciół Młodzieży na pożyczkę 30.000 zł., potrzebną w celu zapłaty reszty ceny kupna budynku na bursę dla uczennic gimnazjalnych. 8. Uchwalenie przepisów, regulujących sprawę utrzymania dróg gminnych. 9. Dodatkowy budżet na rok 1928/29. 10. Wolne wnioski.

Obrady miały następujący przebieg:

P. Przewodniczący skonstatował obecność 26 członków Sejmiku na ogólną ich liczbę 28 i otworzył obrady.

Przed przystąpieniem do obrad według ustalonego porządku zapytał się p. Przewodniczązy, czy nikt nie zgłasza nagłych wniosków.

Przedstawiono wniosek, podpisany przez 17 członków Sejmiku o wyrażenie hołdu Marszałkowi Polski Józefowi Piłsudskiemu i Bohaterom, którzy przelali krew w obronie Ojczyzny.

P. Wartski przedstawił wniosek o wyrażenie hołdu Prezydentowi Rzeczypospolitej.

Po przemówieniu p. Przewodniczącego Sejmik Powiatowy powziął przez aklamację uchwały Nr. 80 i 81.

### Uchwała Nr. 80.

Zebrany na posiedzeniu w dniu 6 listopada 1928 r. Powiatowy Sejmik Łowicki śle z okazji dziesięciolecia odbudowy Państwa Polskiego wyrazy głębokiej czci i hołdu Wskrzesicielowi Odrodzonej Ojczyzny i Niestrudzonemu Twórcy Jej potęgi mocarstwowej Marszałkowi Polski Józefowi Piłsudskiemu.

Żyj nam, Panie Marszałku, długie, długie lata, nadludzką wolą, niezłomną siłą ducha i bezgranicznem poświęceniem się Ojczyźnie ucz nas w dalszym ciągu pracować dla Jej dobra i odrodzoną Polskę prowadź jak dotąd ku potędze i świetlanej przyszłości.

Zarazem Sejmik Powiatowy wyraża najgłębszy szacunek, wdzięczność i hołd tym Bohaterom, którzy przelali Swą krew w obronie Ojczyzny.

### Uchwała Nr. 81.

Sejmik powiatowy w Łowiczu, zebrany na posiedzeniu w dniu 6 listopada 1928 r., śle Panu Prezydentowi Rzeczpospolitej Polskiej wyrazy hołdu z okazji 10-ej rocznicy odbudowania Państwa Polskiego.

Na wniosek p. T. Kurczaka Sejmik Powiatowy uczcił przez powstanie pamięć Bohaterów, poległych w obronie Ojczyzny.

**1. Przyjęcie protokułu obrad VII-ego posiedzenia II-ej kadencji Sejmiku Powiatowego.**

*Sekretarz Sejmiku* odczytał protokuł obrad VII-go posiedzenia II-ej kadencji Sejmiku.

*P. Dr. Wł. Rogowski* oświadczył, iż protokuł nie zawiera uchwały, powziętej na wniosek mówcy, mocą której Sejmik Powiatowy wezwał Wydział Powiatowy do poświęcenia jednego posiedzenia sprawom szkoły rolniczej na Blichu.

*P. St. Staszewski* zaznaczył, iż protokuł nie zawiera zgłoszonego przez p. Staszewskiego postulatu wydawania w dalszym ciągu „Gazety Samorządowej".

*P. Wartski* skonstatował, iż protokuł zawiera statut podatku od posiadania przedmiotów zbytku— tymczasem Sejmik Powiatowy odmówił uchwalenia tegoż statutu.

*Sekretarz Sejmiku*, odpowiadając p. Wartskiemu stwierdził, iż Sejmik Powiatowy odmówił jedynie rozszerzenia podatku na nowe przedmioty zbytku— a przyjął nowy statut podatku od posiadania przedmiotów zbytku.

*P. Przewodniczący* zakomunikował, iż Wydział Powiatowy poświęcił jedno swoje posiedzenie sprawom szkoły rolniczej na Blichu, oraz, że protokuł obrad VII-ego posiedzenia Sejmiku zostanie uzupełniony w myśl oświadczeń pp. D-ra Wł. Rogowskiego i St. Staszewskiego.

Ponieważ nikt więcej nie zabrał głosu w sprawie treści protokułu obrad poprzedniego posiedzenia—p. Przewodniczący skonstatował, iż protokuł obrad VII-ego posiedzenia Sejmiku, uzupełniony w myśl oświadczeń p. p. D-ra Wł. Rogowskiego i St. Staszewskiego, został przyjęty.

## 2. Komunikaty.

P. Przewodniczący złożył następujące sprawozdanie z działalności Związku Komunalnego w bieżącym okresie budżetowym:

Wykonanie budżetu drogowego należy uważać za normalne. Przewidywane roboty drogowe są na ukończeniu.

Przy konserwacji dróg zawałowano 13.570 m. b. dróg, zużyto do tego 5.462 m.³ szabru. Zażwirowano 17.870 m. b. dróg. Odnowiono 24.498 m. b. rowów. Zasadzono drzewek przydrożnych 3117 sztuk, z czego 710 sztuk uschło. Ustawiono słupy kilometrowe na gruntowych drogach powiatowych. Na drogach gminnych ułożono 2000 m. b. bruku i wyżwirowano 2800 m. b. dróg. Wyremontowano 22 mostki.

Pobudowano 10 nowych mostów i zjazdów łącznej długości 13,6 m. Wywałowano nowych dróg na przestrzeni 2900 m. b. Wykonano robót ziemnych przy budowie nowych dróg na przestrzeni 3,670 m.

Zaczęto budowę jednego mostu betonowego św. 12 i drewnianego św. 4 m.

Wydano:

| | | |
|---|---|---|
| 1) | na konserwację dróg . . . . . . | 242.454 zł. |
| 2) | na budowę dróg i mostów . . . | 127.171 „ |
| 3) | na drogi gruntowe . . . . . . . | 6.961 „ |
| | Ogółem . | 376.586 zł. |

Na rok przyszły trzeba budżet drogowy podnieść wydatnie i przyjąć specjalnego technika do dróg gminnych.

Niektórym członkom Wydziału Powiatowego i Komisji drogowej należy wyrazić podziękowanie za współpracę przy wykonywaniu zadań Związku Komunalnego w dziedzinie drogowej.

Dyskusja, przeprowadzona na ostatniem posiedzeniu Sejmiku Powiatowego w sprawie szkoły rolniczej na Blichu—znalazła silne echo na posiedzeniach Wydziału Powiatowego i Komisji Szkół Rolniczych.

Jedne niedomagania szkoły już usunięto,—usunięcie innych jest na dobrej drodze. Wnioski oszczędnościowe będą mogły znaleźć właściwy swój wyraz w budżecie na rok przyszły. Spodziewane są jeszcze w bieżącym roku poważne subsydja z Ministerstwa Rolnictwa na stypendja dla wychowanków szkoły, na koszty reprezentacyjne i pomoce naukowe.

Szkoła rolnicza żeńska buduje się. W tym roku zostanie doprowadzony pod dach główny budynek szkolny i stodoła. Reszta będzie wykończona w roku przyszłym—tak, że jesienią należy się spodziewać otwarcia kursu szkolnego.

W celu szerzenia oświaty rolniczej—będą zorganizowane w grudniu i styczniu br. kilkudniowe kursy rolnicze w różnych miejscowościach powiatu.

Komunalnemu Lekarzowi Weterynarji udało się stłumić epidemję choroby Bollingera. Od chwili objęcia stanowiska lekarz weterynarji przyjął w ambulatorjum 358 sztuk chorych, zaszczepił na czerwonkę 2133 sztuk świń, na chorobę Bollingera 808 sztuk, zbadał w celach djagnostycznych 197 klaczy i 8 krów.

Praca Komunalnego Lekarza Weterynarji lest bardzo intensywna—jednakowoż organizacja komunalnej służby weterynaryjnej jest niedostateczna. Pomoc weterynaryjna musi być powszechna i tania. Postulat ten powinien być uwzględniony w nowym budżecie Związku.

Sprawozdanie o działalności Związku w dziedzinie zalesiania nieużytków było już ogłoszone w „Gazecie Samorządowej". Zaznaczyć należy, że dotychczasowa działalność Związku w tej dziedzinie jest słaba. Należy zalesiać 100 ha nieużytków rocznie. W tym celu należy zawezwać specjalistów, którzyby orzekli, jakie gatunki sosny i wikliny należy sadzić. Potem trzeba założyć spółki leśne i wiklinowe i rozpocząć energiczną pracę, bo po 10 latach istnienia odbudowanego Państwa Polskiego na terenie powiatu Łowickiego nie powinno być żadnych nieużytków—a zwłaszcza takich, jak pustynia Nieborowska i w Woli Zbrożkowej.

Akcja około założenia Powiatowej Spółki Wodnej rozwija się pomyślnie. Odbyło się w tym celu przedewszystkiem liczne zebranie, które zaszczycił Pan Wojewoda i wyżsi urzędnicy ministerjalni. Przeprowadzono także szereg narad w Urzędzie Wojewódzkim i Państwowym Banku Rolnym, na których rozwikłano szereg zagadnień natury prawnej i finansowej, związanych z organizacją Powiatowej Spółki Wodnej. Obecnie można już iść śmiało na powiat. W grudniu zostanie Powiatowa Spółka Wodna założona. Trzeba wszakże zaznaczyć, że pęd do akcji meljoracyjnej zmniejszył się, gdyż rok obecny jest wyjątkowo suchy, skutkiem czego woda, ten najniezawodniejszy środek agitacyjny, nie nagli ludzi do drenowania gruntów.

Szpital powiatowy został wyremontowany kosztem o połowę mniejszym niż preliminowano. Zrobiono to, co można było zrobić w obecnych warunkach—oczywiście bez pretensji doprowadzenia szpitala do stanu, jaki odpowiada zasadom szpitalnictwa. Wilgoć sięga w szpitalu w dalszym ciągu do połowy ścian i usunąć jej nie można. Budowa nowego budynku szpitalnego—to jedyne wyjście z obecnej trudnej sytuacji, w jakiej szpital się znajduje.

Normy opłat szpitalnych wymagają zmiany, która zostanie dokonana przy opracowywaniu nowego budżetu.

Sprawy personalne w szpitalu są w toku załatwienia.

Organizacja komunalnej służby zdrowia na terenie powiatu (jedno ambulatorjum w Kiernozi) zupełnie nie odpowiada potrzebom. Szczególnie przykry jest brak opieki lekarskiej nad szkołami.

Usunięcie tego braku będzie przedmiotem rozpraw budżetowych.

Budowa szkół powszechnych jest również w zaniedbaniu. Specjalna Komisja powinna się zająć kwestją budowy szkół na tych zasadach, że należy dążyć do budowy szkół wyższego typu i że budowę szkół wyższego typu powinien prowadzić Powiatowy Związek Komunalny przy pomocy czynników gminnych. Powiatowemu Związkowi Komunalnemu będzie łatwiej uzyskać kredyty na budowę szkół i wykonywać należyty nadzór nad budową.

Sierociniec mieści się, niestety, w dalszym ciągu na Blichu. Wedle oświadczenia Pana Wice-Wojewody zostanie przeniesiony najpóźniej w lipcu przyszłego roku do Puszczy Marjańskiej.

Specjalna podkomisja, wyłoniona przez Wydział Powiatowy, opracowywuje organizację pracy w dziedzinie opieki społecznej na terenie całego powiatu.

Kasa Oszczędności została zreorganizowana na zasadach rozporządzenia Pana Prezydenta Rzplitej o komunalnych Kasach oszczędności. Nowy Zarząd w składzie pp. T. Wróbla jako Naczelnika, J. Kreta jako zastępcy Naczelnika i K. Dąborowskiego jako członka Zarządu i Dyrektora Kasy—objęła agendy dawnej Kasy. Przowodniczącym Rady Kasy został wybrany Przewodniczący Wydziału Powiatowego, zastępcą Przewodniczącego Rady został wybrany p. T. Kurczak.

P. Przewodniczący objechał cały powiat. Wszedł w styczność z radami gminnemi i sołtysami. Poinformował ogół osób, biorących udział w życiu samorządowem, o celach swej pracy. Zauważył szczególną niedolę wśród poszkodowanych skutkiem działań wojennych. Odpowiedni memorjał w sprawie pomocy dla tych ludzi zostały wystosowany do władz.

Gospodarka finansowa prowadzona jest z budżetem w ręku. Przekroczenia budżetowe są niedopuszczalne, chociaż wiele potrzeb jest niezaspokojonych. Budżet przyszłoroczny powinien zaspokoić

wszystkie potrzeby, szczególnie potrzeby rolnicze powinny w nim znaleźć należyty wyraz.

Podkreślić wypada trudności lokomocji, które należałoby już obecnie usunąć przez zakupienie drugiego samochodu, niezbędnego do wyjazdów Inspektora Samorządu Gminnego, Inżyniera Wodnego, Lekarza Weterynarji, Oficera Przysposobienia Wojskowego, członków Wydziału Powiatowego i Komisji Drogowej oraz wykładowców na kursach zimowych.

Kończąc swoje sprawozdanie p. Przewodniczący zaznaczył, iż nie otwiera dyskusji nad tem sprawozdaniem,—a dopuszcza jedynie zapytania w sprawach, objętych sprawozdaniem.

*P. Kurczak, Urbanek i inni* zapytywali się o powody nieodpowiedniego przerwania robót około budowy drogi Zduny—Retki, skutkiem którego to przerwania grozi podróżnym niebezpieczeństwo nieszczęśliwych wypadków, dalej o powody przerwania budowy mostu na drodze Łowicz—Bolimów, o powody niekontrolowania bydła na targowicach, następnie o zamierzonych sposobach udzielania pomocy ludności, poszkodowanej skutkiem wojny, dalej w kwestji, kto będzie utrzymywał technika do dróg gminnych oraz, dlaczego płace robotników drogowych są konkurencyjne w stosunku do płac przy robotach meljoracyjnych.

*P. Inż. Fl. Stankiewicz:* Budowa drogi Zduny—Retki odbywa się w ramach budżetu i postanowień Wydziału Powiatowego. Ponieważ kredyt na tą budowę został wyczerpany—budowa musiała być przerwana. Przerwanie budowy mostu na drodze Łowicz—Bolimów nastąpiło wskutek zarządzenia Dyrekcji Robót Publicznych. Oto bowiem miasto Łowicz po wybudowaniu jednego przyczółka zaczęło się domagać pogłębienia fundamentów, co nie było przewidziane planem i kosztorysem budowy. Dyrekcja Robót Publicznych przychyliła się do żądania m. Łowicza i zarządziła przerwanie robót. Obecnie zachodzi kwestja, kto pokryje koszty pogłębienia fundamentów; koszty te wyniosą około 8.000 zł. Gdyby tą sprawę obecnie rozstrzygnięto—nie możnaby i tak przystąpić do dalszej pracy, gdyż każdego dnia można się spodziewać mrozu a podczas mrozu nie można prowadzić robót betoniarskich.

*P. Przewodniczący Wydziału Powiatowego:* Słuszny jest postulat, aby na targowicach kontrolowano nietylko świadectwa pochodzenia zwierząt, ale także badano same zwierzęta pod względem zdrowotnym. Temu postulatowi będzie uczynione zadość. Sprawa płac przy robotach drogowych już została uporządkowana. Obecnie kierownictwo robót drogowych będzie się porozumiewało z okolicznemi spółkami wodnemi w celu ustalenia jednolitych płac. Niema obecnie żadnej obawy, aby w pomocy poszkodowanym od działań wojennych powtórzyły się te niewłaściwości, jakie zachodziły w roku 1920. Co się tyczy budowy drogi Zduny—Retki, to Wydział Powiatowy zbada stan tej drogi i zarządzi co potrzeba, aby usunąć niebezpieczeństwo wypadków.

### 3. Wyrażenie opinji w sprawie Izby Rolniczej.

P. Przewodniczący zreferował wniosek Wydziału Powiatowego w sprawie powołania do życia Izby Rolniczej Warszawskiej.

*P.p. Kurczak i Urbanek* proponowali odroczenie wydania opinji w sprawie Izby Rolniczej, gdyż sprawa to ważna i trzeba ją przemyśleć.

*P. Staszewski:* wypowiada się za Izbą Rolniczą, lecz żąda, aby ta Izba coś robiła dla rolników i np. nie dopuściła do pobierania 5 zł. za wjazd na jarmark do Łowicza.

*P. Grabiński:* wypowiada się za potrzebą Izby Rolniczej—uważa jednak, że należy skreślić punkty pierwszy i ostatni projektu uchwały w sprawie Izby Rolniczej, tyczące się postulatu niehamowania przez Izbę Rolniczą działalności samorządów w dziedzinie rolnictwa i obawy, że Izba Rolnicza będzie reprezentacją interesów politycznych a nie gospodarczych. Dodać wreszcie należy, że Izba Rolnicza ma koordynować działalność w dziedzinie rolnictwa nietylko samorządów lecz i społecznych organizacji rolniczych.

*P. Dr. Rogowski:* Izba Rolnicza jako organizacja samorządu gospodarczego jest potrzebna obok samorządu terytorjalnego. Sprawie tej powinien Sejmik i Wydział Powiatowy poświęcić specjalne posiedzenie, aby zbadać przepisy ustawowe, tyczące się izb rolniczych i działalność istniejących już izb rolniczych.

*P. Przewodniczący:* opinję w sprawie założenia izby rolniczej należy wyrazić na dzisiejszem posiedzeniu, gdyż władza nadzorcza wymaga rychłego wyrażenia tej opinji. Należałoby wyrazić postulat, aby Izba Rolnicza nie hamowała działalności samorządów w dziedzinie rolnictwa, gdyż zachodzi obawa, że hamowanie to może zachodzić.

*P. Grabiński:* przychyla się do poświęcenia sprawie Izby rolniczej specjalnych posiedzeń Wydziału Powiatowego i Sejmiku Powiatowego; proponuje, aby na te posiedzenia był przygotowany odpowiedni referat i korreferat—ale uważa za właściwe już obecnie zaopinjować, iż istnieje potrzeba zorganizowania Izby Rolniczej na terenie Województwa Warszawskiego. Izba Rolnicza jako organizacja wojewódzka nie będzie hamowała działalności samorządu terytorjalnego w dziedzinie rolnictwa, przeciwnie będzie traktowała samorząd terytorjalny jako swój organ wykonawczy,—kwestje zaś polityczne mogą być groźne w Izbach Rolniczych kresowych, lecz nie będą groźne w Województwie Warszawskiem.

W rezultacie dyskusji Sejmik Powiatowy powziął jednogłośnie 26-oma głosami obecnych uchwałę Nr. 83.

## Uchwała Nr. 83.

Sejmik Powiatowy, działając na mocy artykułów 3 i 58 rozporządzenia Pana Prezydenta Rzplitej o Izbach Rolniczych z dnia 22 marca 1928 r. (D. U. 39 p. 385) wyraża opinję, iż na terenie Województwa Warszawskiego należy powołać do życia Izbę Rolniczą.

Przy opracowywaniu statutu należałoby mieć na uwadze, że:

1) Izba Rolnicza powinna koordynować działalność samorządów i instytucji społecznych w dziedzinie podnoszenia rolnictwa,

2) Izba Rolnicza powinna opracowywać programy prac w poszczególnych dziedzinach rolnictwa,

3) powinna przysposabiać siły fachowe do pracy około rozwoju rolnictwa, np. instruktorów,

4) powinna wpływać na samorządy, które z własnej inicjatywy nie interesują się sprawami rolniczemi, aby podjęły pracę około rozwoju rolnictwa,

5) kompetencje Izby Rolniczej, Rady Wojewódzkiej i Wojewódzkiej Komisji Rolnej w sprawach rolniczych powinny być ściśle rozgraniczone.

Zarazem Sejmik Powiatowy postanawia, iż po ogłoszeniu statutu Warszawskiej Izby Rolniczej należy poświęcić jedno posiedzenie Wydziału Powiatowego i jedno posiedzenie Sejmiku Powiatowego w celu szczegółowego omówienia spraw, związanych z zadaniami Izby Rolniczej.

### 4. Zmiana regulaminu Powiatowej Komisji Rolnej.

Sekretarz Sejmiku zreferował wniosek Wydziału Powiatowego o zmianę regulaminu Powiatowej Komisji Rolnej.

Po krótkiej dyskusji Sejmik Powiatowy powziął jednogłośnie 26-cioma głosami obecnych uchwałę Nr. 84.

## Uchwała Nr. 84.

§ 3-ci regulaminu Komisji Powiatowych uzupełnia się następującemi przepisami, które mają stanowić ustęp drugi tegoż paragrafu:

„W skład Powiatowej Komisji Rolnej wchodzą poza członkami, wymienionymi w ustępie pierwszym § 2-ego, fachowi urzędnicy państwowi z resortów rolniczych o ile są czynni w powiecie (lekarz weterynarji, komisarz ziemski, komisarz ochrony lasów).

Ponadto Powiatowa Komisja Rolna powinna kooptować w skład swój na zasadzie ustępu 2-ego §-u 2-ego regulaminu przedstawicieli dobrowolnych organizacji rolniczych powiatowych".

Na miejsce dotychczasowego tekstu §-u 10-ego Regulaminu Komisji Powiatowych wprowadza się następujący tekst:

„Do zadań Powiatowej Komisji Rolnej należy przedewszystkiem:

a) opracowywanie planu działalności samorządu powiatowego w dziedzinie rolnictwa,

b) opracowywanie projektu wydatków samorządu powiatowego na cele rolnicze,

c) koordynowanie działalności samorządu powiatowego i dobrowolnych organizacji rolniczych,

d) kontrolowanie specjalnego personelu oraz zakładów i urządzeń, utrzymywanych przez samorząd powiatowy w celu popierania rolnictwa,

e) kontrolowanie działalności tych dobrowolnych organizacji rolniczych, które korzystają z zapomóg samorządu powiatowego,

f) opinjowanie we wszelkich sprawach gospodarstwa wiejskiego, które wchodzą pod obrady sejmiku,

g) przedstawianie sejmikowi powiatowemu kandydatów na członków kollegjów, powołanych do czynności specjalnych, związanych z rolnictwem (np. do powiatowej komisji publicznych szkół rolniczych, powiatowej komisji kwalifikacyjnej dla uznania buhajów i t. p.),

h) badanie skutków działalności i celowości zużycia wydatków powiatowego związku komunalnego w zakresie gospodarstwa wiejskiego.

**5. Uchwalenie nowego regulaminu Powiatowej Komisji Opieki Społecznej.**

Sekretarz Sejmiku zreferował wniosek Wydziału Powiatowego w sprawie organizacji na terenie powiatu pracy w dziedzinie opieki społecznej.

Po krótkiej dyskusji Sejmik Powiatowy powziął jednogłośnie 26-cioma głosami obecnych uchwałę Nr. 85.

## Uchwała Nr. 85.

W celu należytej organizacji pracy w dziedzinie opieki społecznej na terenie powiatu Łowickiego Sejmik Powiatowy powołuje Tymczasową Zwiększoną Powiatową Komisję Opieki Społecznej—w skład której wchodzą pod przewodnictwem Przewodniczącego Sejmiku:

1) 10 delegatów rad gminnych — po jednym z każdej gminy,

2) po jednym opiekunie społecznym z gmin Bolimowa, Soboty, Kiernozi i Łyszkowic oraz dwóch z m. Łowicza,

3) Inspektor Pracy, Naczelny Lekarz Szpitalny, Inspektor Szkolny i Sędzia Śledczy.

Razem 20 członków.

Z chwilą zorganizowania pracy opiekuńczej na terenie całego powiatu — Komisja ta zostanie zastąpiona przez stałą powiatową komisję opieki społecznej, powołaną na zasadach regulaminu, zaprojektowanego przez Tymczasową Zwiększoną Komisję Opieki Społecznej i uchwalonego przez Sejmik.

Tymczasowa Zwiększona Komisja Opieki Społecznej ma pracować na zasadach ogólnego regulaminu Powiatowych Komisji i rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 6 marca br. (D. U. Nr. 29 p. 267).

**6. Sprawa obchodu uroczystości 10-lecia odzyskania Niepodległości Państwa Polskiego.**

**7. Uchwalenie gwarancji Kołu Przyjaciół Młodzieży na pożyczkę 30.000 zł., potrzebną w celu zapłaty reszty ceny kupna budynku na bursę dla uczenic gimnazjalnych.**

*P. Przewodniczący:* Ubiega 10 lat od chwili, w której zostało odbudowane Państwo Polskie. Trudno o tem wspominać bez głębokiego wzruszenia. Dziesiątą rocznicę tej wielkiej chwili należy uczcić jednak czynem, któryby nietylko uświetnił pamięć owej chwili, ale pozostawił po sobie na długie lata dobroczynny ślad dla jak najszerszych warstw ludności. Czyn ten powinien być zbiorowy, jednomyślny i dobrowolny—aby był wyrazem, że społeczeństwo nasze umie być w chwili potrzeby całkowicie zgodne i ofiarne. Chodzi także o to, aby ów czyn nie przerastał sił społeczeństwa. Za taki czyn uznał Komitet Obchodu 10-ej rocznicy Odrodzenia Państwa po rozpatrzeniu wielu innych wniosków—ufundowanie Domu Zdrowia, którego zadaniem byłoby zwalczanie gruźlicy, szerzącej się w sposób zastraszający w powiecie. Władze Wojewódzkie przyjęły z wielkiem zadowoleniem uchwałę Komitetu. Rada Miejska także się przychyla do tego projektu. P. Przewodniczący prosi, aby również Sejmik Powiatowy akceptował projekt ufundowania Domu Zdrowia ku uczczeniu 10-ej rocznicy odbudowania Państwa Polskiego, oraz orzekł, że na ten cel wszyscy rolnicy w powiecie powinni się opodatkować dobrowolnie po 15 groszy z morga, niezależnie od opodatkowania się na ten cel innych warstw ludności.

*P. Dr. Rogowski:* Nie chce przeciwdziałać uchwale Komitetu Obchodu 10-ej rocznicy Odbudowania Państwa, aby nie osłabiać jedności—jednokowoż musi zaznaczyć, że ufundowanie Domu Zdrowia jest w akcji zwalczania gruźlicy jedynie paljatywem. Aby zwalczyć skutecznie gruźlicę, trzeba odmienić stosunki, które szerzenie się gruźlicy warunkują. A więc przedewszystkiem trzeba osuszyć powiat.

Czynem, który zaokrągla pewien dział pracy na terenie powiatu Łowickiego w pierwszym dziesiątku lat istnienia odbudowanego Państwa, mianowicie dział organizacji szkolnictwa średniego, jest ufundowanie bursy dla uczenic gimnazjum żeńskiego. Czyn ten należy z okazji obchodu 70-lecia odrodzenia Polski poprzeć równolegle z poparciem ufundowania Domu Zdrowia.

Mówca wnosi dlatego, aby jednocześnie powziąć uchwałę w sprawie Domu Zdrowia i Bursy dla uczenic gimnazjum żeńskiego.

*P. Grabiński:* Uważałby za najwłaściwsze upamiętnić 10-lecie odrodzenia Polski ufundowaniem szkoły rzemieślniczej. Koszt ufundowania takiej szkoły przekracza jednak siły finansowe powiatu. Dlatego też mówca popiera wniosek o poparcie ufundowania Domu Zdrowia i Bursy.

*P. Kurczak:* Obawia się, że ufundowanie Domu Zdrowia nie będzie popularne wśród ludności rolniczej w powiecie. Podobno już była założona przychodnia przeciwgruźliczna z lampą kwarcową? Poparcie bursy mówca uważa za wskazane. Rada Gminna w Dąbkowicach już uchwaliła na ten cel 300 zł.

*P. Lekarz Powiatowy Dr. Dietrich:* Dom Zdrowia nie będzie paljatywem w zwalczaniu gruźlicy, lecz instytucją, której zadaniem będzie także zapobiegać szerzeniu się gruźlicy.

Lampa kwarcowa, o której wspominał p. T. Kurczak, jest tylko jednym ze środków leczenia gruźlicy—a nie stanowi wcale istoty domu zdrowia.

*P. Buczyński:* Domaga się, aby dziewczęta z powiatu Łowickiego miały pierszeństwo w korzystaniu z bursy przy gimnazjum żeńskiem.

*P. T. Czerwiński:* Cieszy się, że treścią obchodu 10-lecia Niepodległości staje się czyn realny, pożyteczny. Jednakowoż dobrze byłoby, aby ową pa-

miętne chwilą uświetnić na wsi przez wywieszenie sztandarów narodowych przy każdej sołtysówce.

Po tej dyskusji Sejmik Powiatowy powziął jednogłośnie 26-cioma głosami obecnych uchwały Nr. 85, 86 i 87.

### Uchwała № 85.

Sejmik Powiatowy oświadcza, iż pamięć 10-ej rocznicy odrodzenia Państwa Polskiego należy uczcić przez ufundowanie w Łowiczu Domu Zdrowia drogą dobrowolnych powszechnych ofiar mieszkańców powiatu Łowickiego. Zadaniem tego Domu Zdrowia powinno być zwalczanie gruźlicy w najszerszych rzeszach mieszkańców powiatu Łowickiego.

Rolnicy powiatu Łowickiego powinni się opodatkować dobrowolnie na ufundowanie Domu Zdrowia w Łowiczu po 15 groszy z morga.

### Uchwała № 86.

Sejmik Powiatowy w Łowiczu upoważnia Wydział Powiatowy w Łowiczu w osobach Przewodniczącego Wydziału Powiatowego, Starosty Zygmunta Strzeszewskiego lub Jego urzędowego zastępcy Bolesława Studzińskiego i członka Wydziału Powiatowego Teofila Kurczaka do udzielenia imieniem Powiatowego Związku Komunalnego Łowickiego Kołu Przyjaciól Młodzieży przy państwowem gimnazjum imienia J. U. Niemcewicza w Łowiczu poręki do wywysokości 30.000 zł., wyraźnie trzydziestu tysięcy złotych, na pożyczkę krótkoterminową lub długoterminową do wysokości 30.000 zł., wyraźnie trzydziestu tysięcy złotych, którą pomienione Koło ma zaciągnąć w Banku Gospodarstwa Krajowego lub w jakiejkolwiek innej instytucji państwowej i finansowej, komunalnej lub prywatnej na kupno domu dla potrzeb bursy państwowego gimnazjum żeńskiego J. U. Niemcewicza w Łowiczu. Wydział Powiatowy upoważniony jest do ustalenia warunków udzielenia gwarancji. Jednym z warunków ma być, iż w skład Zarządu bursy przy gimnazjum żeńskiem w Łowiczu ma wchodzić jeden członek Wydziału Powiatowego, delegowany przez Wydział Powiatowy.

### Uchwała Nr. 87.

W dniu 11 listopada 1928 r. wszystkie sołtysówki w powiecie powinny być ozdobione chorągwiami narodowemi, zakupionemi na koszt gmin.

### 8. Uchwalenie przepisów regulujących sprawę utrzymania dróg gminnych.

*P. Przewodniczący:* przedstawił potrzebę należytego zorganizowania pracy w dziedzinie budowy i utrzymania dróg gminnych i uchwalenia w tym celu odpowiednich przepisów.

*P. Buczyński* jest zdania, że zaprojektowane przepisy drogowe mogą dać dużo lub nic. Wszystko, co te przepisy przewidują, już się robi na terenie powiatu. Cała bieda tkwi w tem, że gminy nie mają żadnych dochodów na pokrycie wydatków drogowych, a zaproponowane przepisy nic nie mówią o źródłach dochodów na pokrycie wydatków drogowych. Niebezpieczne jest centralizowanie administracji drogowej w Wydziale Powiatowym, gdyż Wydział buduje drogi przedewszystkiem folwarkom i fabrykom, Rady Gminne zaś są więcej chłopskie i będą dbały o drogi dla chłopów.

*P. Józef Kret:* Zaproponowane przepisy drogowe mówią, iż członkowie Komisji drogowej mają baczyć, aby drogi nie były zaorywane. Nie mówią zaś, co trzeba zrobić z zaoranemi już drogami i co trzeba robić, gdy kierunek drogi jest niewłaściwy i trzeba go wyprostować.

*P. T. Kurczak:* Obawia się centralizacji administracji drogowej w Wydziale Powiatowym. Oto odcinek drogi Mroga—Łazinek buduje się 9 lat i jeszcze nie jest ukończony. Droga Zduny—Retki pozostawiona jest na zimę w stanie, grożącym niebezpieczeństwem dla podróżnych. Mówca obawia się także wzrostu kosztów budowy i utrzymania dróg, bo wieś znajduje się w opłakanym stanie finansowym. Kasa Oszczędności oddała do protestu przeszło 500 weksli rolniczych. Wiek 18 lat osób, mogących odbywać szarwark, jest za wysoki.

*P. Grabiński:* wypowiada się za uchwaleniem przepisów drogowych. Nie należy się obawiać kosztów budowy dróg gminnych, gdyż koszty te będą mniejsze niż przy budowie dróg powiatowych.

*P. Inż. Fl. Stankiewicz:* wyjaśnił dotychczasowe małe rezultaty w dziedzinie budowy nowych dróg tem, że władze komunalne nie przykładały do tej dziedziny gospodarki należytej wagi. Praca w dziedzinie drogowej weszła na właściwe tory dopiero w roku ubiegłym i dopiero od roku zeszłego nastąpił duży postęp w gospodarce drogowej.

*P. T. Czermiński:* wypowiada się za uchwaleniem przepisów drogowych, które będą pożytecznym instrumentem w prowadzeniu należytej gospodarki drogowej. Pozatem trzeba, aby Sejmik Powiatowy zasilał gminy funduszami na cele drogowe.

*P. Przewodniczący:* Gminy nie mogą pobierać specjalnych opłat na cele drogowe. Dopuszczalna jest natomiast zamiana świadczeń naturalnych na opłaty pieniężne. Kwestja przywrócenia dróg gminnych do pierwotnej szerokości i zmiana kierunku dróg jest uregulowana ogólnie obowiązującemi przepisami drogowemi.

Po tej dyskusji Sejmik Powiatowy powziął jednogłośnie 26-oma głosami obecnych uchwałę Nr. 88.

### Uchwała Nr. 88.

Sejmik Powiatowy uchwala przepisy o budowie i utrzymaniu dróg gruntowych w powiecie. Tekst tych przepisów dołącza się do akt protokułu niniejszego posiedzenia.

W tem miejscu Przewodniczący Z. Strzeszewski oddaje przewodnictwo zastępcy p. Studzińskiemu.

### 9. Dodatkowy budżet na rok 1928/29.

Sekretarz Sejmiku zreferował wniosek Wydziału Powiatowego w sprawie uchwalenia dodatkowych kredytów na rok bieżący—oraz potrzebę zakupienia drugiego auta do rozjazdów urzędowych.

Po krótkiej dyskusji Sejmik Powiatowy powziął 24-ema głosami przeciwko 2-u głosom uchwały Nr. 89, 90 i 91.

### Uchwała Nr. 89.

Sejmik Powiatowy upoważnia Wydział Powiatowy do uskutecznienia wydatków na mocy ustępu 3-ego §-u 1-ego Rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 17.VI.1924 r. (D. U. 51 p. 522) w granicach załączonego do niniejszej uchwały budżetu dodatkowego—ale pod następującemi warunkami: a) wydatki te będą pokryte z nadwyżki budżetowej oraz oszczędności budżetowych, jednakowoż z tego rodzaju oszczędności, które nie będą polegały na zaniechaniu pewnych prac preliminowanych w budżecie, lecz na oszczędniejszem wykonaniu tych prac,—b) z chwilą zorjentowania się Wydziału Powiatowego o spodziewanych oszczędnościach — Wydział Powiatowy przedstawi Sejmikowi do uchwalenia projekt budżetu dodatkowego, uzupełniony szczegółowem wskazaniem oszczędności budżetowych. Zarazem Sejmik Powiatowy, działając na mocy §-u 51 Rozp. Min. Spraw. Wewn. z dnia 28.VI.26 r. (Dz. U. Nr. 75 p. 433), upoważnia Wydział Powiatowy do przenoszenia kredytów, preliminowanych w budżecie na r. 1928/29, lecz jedynie w granicach paragrafów (z pozycji na pozycję) i to wyłącznie w wydatkach rzeczowych. Sejmik Powiatowy zastrzega się jednak, iż oszczędno-

ści w wydatkach drogowych nie mogą być użyte na żadne inne cele jak tylko na utrzymanie i budowę dróg oraz mostów gminnych.

### Uchwała Nr. 90.

Sejmik Powiatowy uchwala wypłacać P. Zygmuntowi Strzeszewskiemu, Przewodniczącemu Wydziału Powiatowego, od 1 lipca 1928 r. począwszy do końca bieżącego roku budżetowego:

a) 25% uposażenia grupy VI szczebel „a" samotny, tytułem ryczałtu miesięcznego zamiast djet i kosztów podróży w obrębie powiatu,

b) 37, 5% uposażenia grupy VI szczebel „a" samotny tytułem wynagrodzenia za pracę około zorganizowania Powiatowej Spółki Wodnej i nadzór nad pracami tej spółki,—za nadzór nad budową i utrzymaniem dróg, nad budową szkoły rolniczej żeńskiej i nad działalnością Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego.

### Uchwała Nr. 91.

Sejmik odkłada do wiosny 1929 r. decyzję w sprawie kupna drugiego samochodu osobowego do potrzeb rozjazdów urzędowych.

### 10. Wolne wnioski.

Pp. Buczyński, Staszewski, Kurczak i inni—zgłosili zażalenie w sprawie odmowy przez urzędników korzystania z podwód gminnych jako nie nadających się do jazdy, — w sprawie wysokich opłat za postój w Łowiczu w dni jarmarczne, względnie naznaczania zbyt częstych jarmarków w Łowiczu oraz rzekomego informowania przez władze skarbowe podatników, że rady gminne są winne nakładania wysokich podatków dochodowych. Ponadto nowoobrani członkowie Sejmiku prosili o dostarczenie im przepisów, normujących pracę samorządową.—P. Staszewski zapytał się, dlaczego budowa szkoły rolniczej żeńskiej została oddana firmie najdroższej, oraz zakwestjonował uchwalenie przez Sejmik 1500 zł. na koszty przyjęcia Pana Prezydenta Rzplitej.

*P. Zastępca Przewodniczącego* przyrzekł udzielić wyjaśnień w tych sprawach po zebraniu informacji i dostarczyć żądanych przepisów samorządowych.

*Sekretarz Sejmiku*: Odczytał uchwałę Wydziału Powiatowego w sprawie rozstrzygnięcia konkursu na budowę szkoły rolniczej w Zdunach i skonstatował, że budowa tej szkoły została oddana nie za najwyższą cenę, lecz za cenę średnią, co jest zasadą, przyjętą przy rozstrzyganiu konkursów nieograniczonych.

Dalej skonstatował Sekretarz Sejmiku, że w sprawie kredytu 1500 zł. na przyjęcie Pana Prezydenta Rzplitej zapadła uchwała Sejmiku.

Na tem posiedzenie zakończono.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
STAROSTA:
*(—) Z. Strzeszewski.*

Zastępca Przewodniczącego Wydziału
Powiatowego i Starosty:
*(—) B. Studziński.*

Sekretarz Sejmiku:
*(—) K. Dąborowski.*

———

Załącznik do uchwały Sejmiku Pow.
z dn. 6. XI. 28 r. Nr. 88

## PRZEPISY

o budowie i utrzymaniu dróg gruntowych
w powiecie Łowickim.

W myśl art. 30 ustawy z dnia 10. XII. 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 8 poz. 31/1921 r.) objęcie dróg gruntowych dotychczas nie nastąpiło i M. Rob. Publicznych nie wydało w tym kierunku odnośnych zarządzeń, przeto utrzymanie dróg gruntowych w powiecie na zasadzie ustaw poprzednich obowiązuje gminy.

Na zasadzie art. 12 wymienionej ustawy Sejmik zatrzymuje w swoim zarządzie nadzór techniczny nad temi drogami, samo zaś utrzymanie tych dróg przekazuje nadal gminom.

Celem ujednostajnienia gospodarki drogowej w powiecie, Sejmik Łowicki na posiedzeniu w dniu 6 listopada 1928 r. uchwalił następujące przepisy o budowie i utrzymaniu dróg gruntowych w powiecie.

§ 1.

Koszty budowy i utrzymania dróg gruntowych w powiecie za wyjątkiem dróg polnych, utrzymywanie których wyłącznie obowiązuje właścicieli gruntów, do tych dróg przylegających, będą pokrywane na podstawie uchwalonego przez Radę Gminną corocznie preliminarza drogowego, zatwierdzonego przez władze nadzorcze, środkami gminy, mianowicie:

a) świadczeniami drogowemi,

b) gotówką na pokrycie kosztów zakupu materjałów, ewentualnie i robocizny.

§ 2.

Świadczenia w naturze będą wymierzane stosownie do art. 30, 31 i 32 ustawy drogowej z dnia 10. XII. 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 6 poz. 32) w stosunku do płaconego przez mieszkańców gminy zasadniczego państwowego podatku gruntowego, względnie świadectw przemysłowych i handlowych, oraz państwowego podatku od nieruchomości.

§ 3.

Każdy, obowiązany do świadczeń w naturze, ma prawo się wykupić nie później, jak do końca maja każdego roku budżetowego, wpłacając do kasy gminnej należność za te świadczenia według cen, ustalonych stosownie do art. 31. ustawy drogowej przez Radę Gminną, względnie Miejską i zatwierdzonych przez Wydział Powiatowy.

§ 4.

Świadczenia w naturze w terminie nie opłacone w myśl poprzedniego paragrafu i mimo wezwania Urzędu Gminnego wcale nieodrobione, lub nieodpowiednio uskutecznione, zostaną wykonane przez Urząd Gminy na koszt obowiązanego, a wydatki na to poniesione będą wyegzekwowane w trybie administracyjnym z pobraniem odsetek i kar za zwłokę oraz kosztów egzekucyjnych, zgodnie z ustawą z dnia 31. XII. 1924 r. (Dz. Ust. Nr. 73. poz. 721).

§ 5.

W każdej gminie powinna powstać Komisja Drogowa, która ma za zadanie opiekę nad budową i utrzymaniem dróg gruntowych i winna się składać zależnie od wielkości gminy z 5—8 członków. Członków Komisji Drogowej wybiera Rada Gminna w ilości przez siebie określonej z pośród siebie, bądź z osób postronnych. Okres urzędowania Komisji Drogowej trwa tyle lat, ile trwa kadencja Rad Gminnych.

Gmina winna być podzielona na tyle rejonów, ilu jest wybranych członków Komisji Drogowej, przyczem koniecznem jest, aby każdy członek Komisji Drogowej mieszkał stale w przydzielonym mu rejonie. Na członków Komisji Drogowej należy powoływać osoby piśmienne, a zarazem przychylne i chętne sprawie polepszenia komunikacji miejscowej.

W razie ustąpienia lub ubycia któregokolwiek z członków Komisji Drogowej, Rada Gminna dokonywuje wyboru nowego członka na okres pozostały.

Członkowie Komisji Drogowej spełniają swe obowiązki honorowo, Rada Gminna może przyznać członkom Komisji Drogowej djety, względnie zwrot kosztów podróży z funduszów drogowych, o ile wydatnie pracują w swoim rejonie.

Wójt gminy jest przewodniczącym Komisji Drogowej, ma obowiązek kontrolowania prowadzonych robót drogowych, oraz donosi Wydziałowi Powiatowemu o składzie komisji i o zaszłych w niej zmia-

nach w przeciągu dni 7-miu po dokonaniu wyborów. O ile który z członków Komisji Drogowej nienależycie spełnia swe ohowiązki, lub nie uczęszcza na posiedzenia Komisji, Wójt gminy składa o tem umotywowany wniosek Wydziałowi Powiatowemu, który po zbadaniu rzeczy ma prawo pozbawić mandatu nieużytecznego członka i polecić Radzie Gminnej dokonać wyboru nowego.

Zebrania Komisji Drogowej winny się odbywać przynajmniej raz na kwartał. Do prawomocności uchwał konieczna jest obecność przewodniczącego i połowy członków, uchwały zapadają bezwzlędną większością głosów, w razie równości głosów decyduje głos Przewodniczącego.

Zwyczajne zebrania Komisji Drogowej zwołuje wójt gminy w pierwszych dniach każdego kwartału, nadzwyczajne zaś w miarę zachodzącej potrzeby, lub na żądanie 2-ch członków Komisji, względnie Wydziału Powiatowego.

Z posiedzeń Komisji należy spisywać protokół w księdze na to przeznacznej. Protokół winien być podpisany przez przewodniczącego i wszystkich członków Komisji i przedstawiony w odpisie do wiadomości Wydziału Powiatowego.

§ 6.

Komisja Drogowa ma ustalić corocznie w terminie do 15 stycznia sieć i długość dróg, podlegających remontowi, jak również i wykaz mostów, które mają być naprawione lub przerobione, sporządzić program robót i ułożyć przy pomocy technika dla dróg gruntowych (§ 28) preliminarz drogowy dochodów i wydatków i przedłożyć go Radzie Gminnej do uchwalenia, nie później jak w lutym każdego roku.

Preliminarz ma obejmować w przychodach kwoty pieniężne, oraz wysokość świadczeń w naturze, w rozchodach zaś wydatki pieniężne i zużycie świadczeń w naturze. Świadczenia w naturze w zasadzie winny odbywać się na akord.

§ 7.

Na podstawie opracowanego przez Komisję Drogową programu, Rada Gminna:

1) wyznacza, w zależności od potrzeb, wysokość świadczeń drogowych w naturze,

2) uchwala preliminarz drogowy dla dróg gruntowych w gminie.

§ 8.

Uchwała Rady Gminnej o zastąpieniu świadczeń w naturze opłatami i o wysokości tych opłat winna być ogłoszona zainteresowanym mieszkańcom gminy sposobem tam praktykowanym.

Odwołania od uchwały Rady Gminnej, stosownie do art. 18. ust. drogowej, winny być w ciągu dni 30-tu, od dnia ogłoszenia lub doręczenia zawiadomienia, wnoszone do Rady Gminnej. Jeżeli Rada Gminna uzna odwołanie za słuszne, wówczas może zmienić swą pierwotną decyzję, w przeciwnym razie przedkłada sprawę za pośrednictwem Urzędu Gminnego do Wydziału Powiatomego.

*Uwaga*: Opłaty winny być ustalone w wysokości, pokrywającej koszty najmu robocizny pieszej lub środków przewozowych.

§ 9.

Po zatwierdzeniu drogowego preliminarza budżetowego przez Władzę Nadzorczą, Urząd Gminny w miesiącu kwietniu każdego roku sporządza na wszystkie miejscowości szczegółowy rozkład świadczeń pomiędzy obowiązanych do świadczeń drogowych i odpis tego rozkładu doręcza sołtysom do wykonania.

§ 10.

Podział dróg gruntowych na odcinki, oraz powołanie do robót szarwarkowych winno być dokonane bardzo oględnie i sumiennie, by ludność była wyznaczona do robót nie dalej jak 3—5 kilometrów od miejsca zamieszkania.

Świadczenia drogowe winny być z reguły wykonywane na wiosnę, w okresie od 15-ego maja do 1-go lipca, a jedynie niewielką część można pozostawić na okres jesienny.

§ 11.

Jeżeli komunikacja przez wypadki żywiołowe, jak powódź, zaspy śniegowe i t. p., została na drodze gruntowej zagrożoną lub całkowicie przerwaną, na ten czas obowiązani są do robót, jako niecierpiących zwłoki, mieszkańcy danej miejscowości, przyczem świadczenia te nie będą opłacane, ani też zaliczane na konto świadczeń szarwarkowych.

§ 12.

Powinności drogowe, wynikające ze świadczeń szarwarkowych, nie mogą być wykonywane przez osoby, nie mające wieku, uzdalniającego do pracy w/g przepisów prawnych, jak również niezdolne do pracy wskutek starości lub kalectwa.

§ 13.

Każdy z obowiązanych do świadczeń drogowych, posiadający środki przewozowe, w razie potrzeby obowiązany jest odrobić połowę tych świadczeń środkami przewozowymi, resztę zaś świadczeń winien wykonać szarwarkiem zwykłym.

§ 14.

Termin rozpoczęcia robót na drogach wskazanych w § 10 może Wydział Powiatowy zmienić, a to w zależdości od warunków lokalnych i gospodarczych.

§ 15.

Obowiązani do odbycia powinności drogowej, przychodzą na roboty ze swemi narzędziami i wykonywują roboty obowiązkowo na akord.

W razie niemożności określenia roboty na akord, takową wykonywa się na dniówkę, przyczem długość dnia roboczego liczy się jak w rolnictwie.

§ 16.

Komisja Drogowa ma kierować robotami na drogach i mostach gminnych na podstawie zatwierdzonego preliminarza drogowego i przestrzegać, aby zarządzone roboty zostały przez sołtysa ściśle, według polecenia wykonane. O zauważonych niedokładnościach i nadużyciach członkowie Komisji Drogowej meldują wójtowi gminy celem wydania odpowiednich zarządzeń.

§ 17.

Sołtysi w czasie robót szarwarkowych w obrębie swoich wsi mają prowadzić ścisłą kontrolę i ewidencję robotników, furmanek i wykonanej roboty według wykazów, otrzymanych z Urzędu Gminnego. Nadzór nad robotami drogowemi wykonywuje sołtys, w razie trudności technicznych, winien on zwracać się do technika dla dróg gruntowych, ewentualnie do członka Komisji Drogowej po odnośne wskazówki.

Sołtys winien mieć przy sobie wykaz obowiązanych do świadczeń drogowych i odnotowywać w nim rano zgłoszonych do roboty, oraz dwa razy dziennie sprawdzić obecność przy robocie.

§ 18.

Po upływie terminu, wyznaczonego na roboty szarwarkowe, sołtysi składają Urzędowi Gminnemu szczegółowe sprawozdanie z wykonanych robót wraz z wykazami zużytych dniówek pieszych i pociągowych.

§ 19.

Za wszelkie nadużycia, przy wykonaniu robót szarwarkowych popełnione, sołtysi zostaną pociągnięci do odpowiedzialności karnej.

§ 20.

Urząd Gminy przy pomocy Komisji Drogowej sprawdza niezwłocznie po zakończeniu robót szarwarkowych przedłożone przez sołtysów wykazy, na podstawie których sporządza listę tych kontrybuentów, którzy powinności swej nie oddali mimo wezwania, aby z nich ściągnąć koszta na pokrycie wynajętych robotników i furmanek zgodnie z § 4 niniejszego przepisów.

§ 21.

Członkowie Komisji Drogowej i sołtysi winni pilnie przestrzegać, aby drogi nie były zaorywane,

Załącznik do uchwały Sejmiku Pow.
z dnia 6. XI. 1928 r., № 89.

# Budżet dodatkowy na rok 1928-29.

| § | Pozycja | WYDATKI | Preliminowano zasadniczo | Wydano po dzień 30. IX. 28. | Należy preliminować dodatkowo | Budżet zasadniczy i dodatkowy |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | a | Dodatek Przewodniczącego Wydziału Powiatowego i Jego Zastępcy . . . . a) Dodatek za spełnianie obowiązków Przewodniczącego 4.379.88 zł. b) Dodatek za spełnianie obowiązków Przewodniczącego przez zastępcę w czasie urlopu Przewodniczącego 547.48 zł. c) Na zryczałtowanie djet dla Przewodniczącego Wydziału Powiatowego i na wynagrodzenie za nadzór nad pracami Powiatowej Spółki Wodnej 4.382.— zł. | 4.379.88 | 3.979.52 | 4.875.48 | 9.255.36 |
| 2 | b | Wydatki kancelaryjne . . | 6.300.— | 3.855 55 | 1.250.— | 7.550.— |
| 2 | d | Uzupełnienie umeblowania | 850.— | — | 560.— | 1.410.— |
| 2 | g | Wydatki reprezentacyjne . | 3.000.— | 2.129 10 | 1.500.— | 4.500.— |
| 15 | | Odsetki od pożyczek na zasilenie funduszów kasowych | — | 7.865.— | 11.485.67 | 11.485.67 |
| 30 | | Koszty walki z epidemjami | 4.143.— | 2.165.05 | 600.— | 4.743.— |
| 32 | | Opieka nad psychicznie chorymi . . . . . . . | 300.— | — | 4.758.— | 5.058.— |
| 44 | | Pomoc weterynaryjna . . | 14.070.— | 6.957.38 | 2.619 47 | 16.689.47 |
| 50 | a | Kupno akcyj Polskiego Banku Komunalnego . . . . | — | — | 11.340.— | 11.340.— |
| | b | Odsetki od krótkoterminowej pożyczki na kapitał zakładowy Komunalnej Kasy Oszczędności . . . . . | — | — | 5.802.21 | 5.802.21 |
| | | Razem | 33.042.88 | 26.951.60 | 44.790.83 | 77.833.71 |
| | | **Dochody.** | | | | |
| 1 | | Nadwyżka budżetowa z r. 1927/28 . . . . . . . | | | 9.106.82 | |
| 2 | | Oszczędności budżetowe w r. b. . . . . . . . . | | | 35.684.01 | |
| | | Razem | | | 44.790.83 | |

**Wyjaśnienia**

**Do par. 2 b.**
Już przekroczono kredyt na materjały piśmienne, porto, druki o 1.150 zł., należy się spodziewać dalszego przekroczenia o 100 zł., razem 1250 zł.

**Do par. 2 d.**
Dodatkowo należy preliminować na kupno mebli od Starostwa 160 zł., na kupno szafy do przechowania domumentów kasowych 400 zł.,razem 560 zł.

**Do par. 2 g.**
Przyjęcie Pana Prezydenta 1.500 zł.

**Do par. 30.**
Djety dozorcy zdrowia 4×6,50×12=312, koszty podróży 4×6×12=288 zł., razem 600 zł.

**Do par. 32**
Koszty leczenia 3 osób niewiadomego pochodzenia.

**Do par. 44**
Kupno szaf aptecznych w Sobocie i Kiernozi 100 zł. Na otynkowanie i oszalowanie lecznicy dla zwierząt 1.200 zł. Opłata Kasy Chorych za Lekarza Weterynarji 161.70 zł. Na Fundusz Przezorności Lekarza Weterynarji 735.40. zł., na różnicę szczebli w pensji lekarza weter. 422.37 zł., razem 2.619.47 zł.

**Do par. 1 dochodów.**
Oszczędności w przebudowie budynku w Zdunach 7.054.99 zł., oszczędność w instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej w Zdunach 2.051.94 zł.razem 9.106.82zł.

lub w jakikolwiek sposób zwężane, a zarazem baczyć, by ludność zachowywała przepisy porządkowe na drogach publicznych, dotyczące ochrony i używania dróg. O zauważonych nadużyciach lub niedokładnościach członkowie Komisji Drogowej i sołtysi meldują Wójtowi gminy celem wydania odnośnych zarządzeń.

§ 22.

Komisja Drogowa na posiedzeniach swych ma badać sumiennie rachunki za materjały i robociznę, poczem je przedkłada wójtowi gminy do wypłaty, za stwierdzeniem, jaką kwotę należy wypłacić.

§ 23.

Komisja Drogowa ma składać wnioski co do nałożenia specjalnych dodatków do opłat drogowych na przedsiębiorstwa fabryczne, przemysłowe, to jest te, które opłacają podatek przemysłowy, za nadzwyczajne zużywanie dróg, a to stosownie do art. 23 ustawy drogowej.

§ 24.

Komisja Drogowa ma uskuteczniać komisyjnie odbiór dostarczonych materjałów budowlanych, oraz robót, wykonanych przy udziale Technika Wydziału Powiatowego dla dróg gruntowych.

§ 25.

Komisja Drogowa w pełnym składzie winna odbyć przegląd wszystkich dróg gminnych i mostów przynajmniej dwa razy na rok, mianowicie po ukończeniu robót wiosennych naprawczych w celu ich kontroli i jesienią dla zebrania danych, niezbędnych do ułożenia programu robót na rok następny.

Każdy członek Komisji Drogowej obowiązany jest przynajmniej raz na każdy kwartał zbadać stan drogi i mostów w przydzielonym mu rejonie.

§ 26.

Po upływie każdego roku, a najpóźniej do końca roku budżetowego, Komisja Drogowa winna sporządzić zamknięcie wydatków drogowych i sprawozdanie z takowych robót w stosunku do ułożonych planów tak w gotówce jak i w świadczeniach w naturze przedłożyć Radzie Gminnej do zatwierdzenia.

§ 27.

Komisja Drogowa, oraz sołtysi przy wykonywaniu robót tak na drogach jak przy mostach, winni stosować się ściśle do poleceń Wydziału Powiatowego, oraz wskazówek i instrukcji, udzielonych przez Kierownika robót drogowych przy Sejmiku, względnie Technika dla dróg gruntowych.

§ 28.

Technik dla dróg gruntowych winien przyjmować udział w obradach Komisji Drogowej, a w szczególności w układaniu programu robót i preliminarza drogowego na rok następny.

§ 29.

Jeżeli w ciągu roku muszą być wykonane roboty nadzwyczajne na drogach gruntowych, które w zwykłym preliminarzu drogowym nie zostały przewidziane, Komisja Drogowa winna sporządzić dodatkowy preliminarz drogowy i przedłożyć Radzie Gminnej celem uchwalenia i przedłożenia Wydziałowi Powiatowego do zatwierdzenia.

§ 30.

Za należyty stan dróg gruntowych, jak również za stosowne użycie szarwarku i wykonanie robót gruntowych i remont, odpowiedzialnymi są wójt i sołtys.

§ 31.

W celu utrzymania kontroli nad drogami gruntowemi Wydział Powiatowy wstawiać będzie do swego budżetu odpowiednią sumę, z której pokrywane będą:

a) koszty wydatków na utrzymanie personelu technicznego, potrzebnego do nadzoru nad budową i utrzymaniem dróg gruntowych w powiecie,

b) koszty zakupu i konserwacji maszyn drogowych, potrzebnych dla dróg gruntowych w powiecie,

c) koszty zakupu wzorów i druków dla administracji dróg gruntowych.

§ 32.

Wydział Powiatowy w miarę posiadania środków pieniężnych zasilać będzie gminne fundusze drogowe bezzwrotnym zasiłkiem.

§ 33.

Na zasadzie niniejszych przepisów Rady Gminne (Miejska) opracują statut dla Komisji Drogowych, który winien być zatwierdzony przez Wydział Powiatowy. Wydział Powiatowy może jednak opracować wzorowy statut dla wszystkich gmin i miasta, który jednak musi być uchwalony przez Radę Gminną (Miejską).

Powyższe przepisy jako tymczasowe obowiązują aż do odwołania wszystkie gminy i miasto niewydzielone powiatu Łowickiego.

---

# Dział nieurzędowy.

## Komunikat
### w sprawie akcji meljoracyjnej na terenie powiatu Łowickiego.

Na odbytej konferencji meljoracyjnej w dniu 25 września 1928 roku ustalono konieczność propagowania meljoracji szczegółowej na terenie powiatu. Ponieważ powiat interesuje się przeważnie drenowaniem gruntów, więc podajemy sposób i przebieg zawiązania spółki wodnej na zasadzie ustawy wodnej z dnia 22/IX. 22 r.

Pierwszy krok do zawiązania spółki wodnej to powzięcie uchwały i sporządzenie wykazu gruntów tych gospodarzy, którzy są zainteresowani w zmeljorowaniu gruntów.

Przytem podpisani na uchwale powinni reprezentować większość gruntów tego kompleksu, który ma się meljorować.

Po powzięciu uchwały pełnomocnicy zawierają umowę na wykonanie projektu drenowania. Koszta wykonania projektu obecnie wynoszą od 18 zł. do dwudziestu kilku zł. od hektara, t. j. od 10 zł. do 13 zł. z morgi, zależnie od obszaru. Koszta te są jednak zwykle kredytowane, tak, że wieś odrazu pieniędzy wykładać nie potrzebuje. Zainteresowani muszą dać tylko robotników i życie dla techników w czasie pomiarów. Po wykonaniu projektu zainteresowani przystępują do powiatowej spółki wodnej i z tą chwilą wszystkie sprawy, związane z uzyskaniem kredytu i wykonaniem robót, załatwi pow. spółka wodna.

Każdy z zainteresowanych napewno zastanawia się, jakie ciężary przyjmuje na siebie, przystępując do drenowania swoich gruntów.

Otóż obecnie wydrenowanie 1 morga kosztuje od 300 do 350 zł. Jeżeli te 300 zł. pożyczyć z Państwowego Banku Rolnego w obligacjach na lat 15-cie, to przez pierwsze trzy lata należy płacić po 5% rocznie, t. j. 15 zł. z morgi, a przez następne 12 lat trzeba płacić 5 zł. od sta jako procent, a 5.5 zł. od sta na spłatę kapitału, t. j. razem 10,5 zł. od sta rocznie, czyli 31,5 zł. do 37 zł. z morgi rocznie, czyli w przybliżeniu przy obecnych cenach 1 korzec żyta.

### Organizacja powiatowej spółki meljoracyjnej w Łowiczu.

Powiatowa spółka będzie zorganizowana na wzór dotychczasowych spółek, z tą różnicą tylko, że to, co dawniej nazywało się spółką wodną, w powiatowej spółce będzie tworzyło kompleks gruntów. Każdy taki kompleks meljorujących się gruntów będzie wybierał swoich delegatów, którzy wejdą w skład wydziału powiatowej spółki. Ilość delegatów każdego kompleksu będzie taka, że na każde 100,000 zł. kosztorysu danego kompleksu będzie wchodził do wydziału 1 delegat. Wydział powiatowej spółki, składający się z wyżej wymienionych delegatów poszczególnych kompleksów, wybierze z pośród siebie 6-ciu członków zarządu i przewodniczącego, który może być z poza Spółki. Wydział wybiera również komisję rewizyjną powiatowej spółki.

Organami spółki są: a) zgromadzenie członków, b) wydział, c) zarząd, d) przewodniczący, e) komisja rewizyjna.

**Prawa członków spółki.** Członkowie spółki mają prawo: a) korzystać ze wspólnych urządzeń spółki, b) brać udział w zarządzaniu spółką w ramach statutu spółki; c) korzystać z pomocy Państwa oraz kredytów na cele spółki uzyskanych, d) brać udział w obradach zgromadzenia członków i wykonywać prawo wyborcze.

**Obowiązki członków.** Członkowie spółki mają obowiązek: a) wnosić w oznaczonych terminach do kasy spółkowej wpłaty na pokrywanie kosztów wykonania i utrzymania w należytym stanie urządzeń spółki i regulowanie jej zobowiązań, b) podporządkowania się uchwałom i zarządzeniom spółki w ramach statutem zakreślonych, c) w razie wyboru do wydziału, zarządu lub komisji rewizyjnej, pełnić poruczone obowiązki bez żądania za to wynagrodzenia, z wyjątkiem poniesionych w gotowiźnie wydatków.

### Zakres czynności Wydziału.

Do zakresu czynności wydziału należy: a) wybór przewodniczącego spółki, członków zarządu i takiej samej liczby zastępców oraz komisji rewizyjnej, b) uchwalenie na podstawie projektu sposobu i ogólnego planu przeprowadzenia przedsięwzięcia oraz sposobu pokrycia kosztów wykonania w należytym stanie urządzeń spółkowych, c) zatwierdzenie przedłożonych przez zarząd rocznych sprawozdań rachunków budżetu i bilansu, d) uchwały w sprawie kupna i sprzedaży nieruchomości oraz zaciągania pożyczek, e) ustanowienie wynagrodzeń dla płatnych funkcjonarjuszów spółki, f) uchwalenie zasadniczych zmian w projekcie przy zachowaniu celu spółki, określonego w § 2-gim niniejszego statutu, g) uchwalenie zmian w statucie spółki, z wyjątkiem wymienionych w § 10-tym, jako do kompetencji zgromadzenia członków zastrzeżonych, h) uchwalenie regulaminu obrad wydziału, i) przyjmowanie nowych członków i zwalnianie ich.

### Zarząd.

Zarząd spółki składa się: a) z przewodniczącego, b) zastępcy przewodniczącego, c) z 6-ciu członków zarządu i tej samej ilości zastępców, d) delegata Sejmiku pow. Łowickiego.

### Prawa i obowiązki zarządu.

Zarząd względnie upoważniony przez zarząd członek zarządu zastępuje spółkę w sądzie i poza sądem i posiada prawa ustawowego zastępcy spółki.

Pozatem do zakresu działania zarządu należy: a) wykonanie uchwał zgromadzenia członków i wydziału spółki, b) układanie budżetu na okres roczny, c) zorganizowanie i przeprowadzenie zamierzonych meljoracji w myśl postanowień wydziału zgodnie z budżetem i zatwierdzonemi planami, d) nadzór nad wykonaniem robót i należytem utrzymaniem wykonanych urządzeń, e) obliczenie ilości głosów, przysługujących poszczególnym członkom spółki, f) rozkład kosztów i ciężarów, powstałych z powodu wykonania i utrzymania urządzeń spółki, względnie rozkład rat z pożyczek, zaciągniętych na cele spółki stosownie do § 12 statutu, oraz ściąganie przypadających na członków należytości, sporządzanie wykazów dla kas skarbowych, które uprawnione są do ściągania datków na pokrycie rat pożyczkowych, zaciągniętych przez spółkę ze skarbu państwa, z funduszów samorządowych, lub państwowych instytucji finansowych, g) sprawdzanie i regulowanie rachunków i prowadzenie kasy i księgowości ewentualnie przez osobnego urzędnika, przyjętego na podstawie uchwały wydziału, określanie warunków tranzakcji i kupna, sprzedaży i umów z dostawcami, h) wyznaczanie z pośród członków zarządu jednego członka komisji rewizyjnej, i) oznaczanie warunków przyjęcia nowych członków, a w szczególności kosztów, które ma ponosić nowowstępujący członek z powodu połączenia z urządzeniami spółki i wspólnego ich użytkowania. Osoba, czująca się pokrzywdzoną określonemi przez zarząd warunkami przyjęcia, ma prawo odwołać się do władzy nadzorczej. Zarząd wykonywa prawa, przysługujące spółce na podstawie art. 165 ustawy wodnej. k) Zarząd prowadzi ewidencję wcielonych do spółki gruntów, kopalń i zakładów przemysłowych i każdorazowych ich właścicieli, oraz rejestruje zmiany, zaszłe w posiadaniu gruntów, włączonych lub wyłączonych ze spółki i zmiany, zaszłe w prawie własności tych gruntów. Zarząd czuwa, aby dołączony do statutu wykaz wcielonych do spółki gruntów był uzupełniony, l) przygotowywa wnioski na zebranie wydziału, m) zwołuje zebrania Wydziału w razie potrzeby, w każdym razie przynajmniej jeden raz w roku, najdalej do końca lutego, w celu przedłożenia sprawozdania i rachunków z wykonanych robót, bilansu, preliminarza budżetowego, oraz sprawozdania komisji rewizyjnej.

### Prawa i obowiązki przewodniczącego.

Do zakresu działania przewodniczącego zarządu należy: a) przewodniczenie zebraniom wydziału spółki, b) zwoływanie i przewodniczenie na zebraniach zarządu spółki, c) dokonywanie — zgodnie z uchwałami zarządu—tranzakcji kupna i zawierania umów z dostawcami i przedsiębiorcami w ramach uchwalonego preliminarza budżetowego, podpisywanie w imieniu wydziału i zarządu aktów, zobowiązań, umów, dokumentów, d) wydawanie — na podstawie uchwał zarządu—rozporządzeń, w celu regulowania, zgodnie z projektem, wspólnego użytkowania urządzeń spółki, e) nadzór nad czynnościami urzędników spółki i dokonywanie rewizji kasy przynajmniej dwa razy do roku, f) załatwianie korespondencji, g) dopilnowanie terminowego wpłacenia udziałów przez członków spółki i zwracanie się do władz administracyjnych o ściągnięcie w drodze administracyjnej zaległych datków udziałowych, grzywien, kosztów i t. d., h) występowanie wobec władz i urzędów w sprawach spółki, i) nadzór nad wykonaniem i utrzymaniem urządzeń spółki, k) decydowanie w sprawach nieznacznych zmian projektu, bez naruszenia zasad projektu i kosztorysu, l) wykonywanie uchwał i postanowień zgromadzenia członków, wydziału i zarządu spółki, m) wszystkie inne czynności, związane z działalnością spółki a niezastrzeżone kompetencji zgromadzenia członków wydziału lub zarządu.

### Komisja rewizyjna.

Dla kontrolowania urządzeń spółki, oraz dokonywania kontroli działalności zarządu spółki, w szczególności badania ksiąg, umów, rachunków, sprawdzania kasy i zamknięć rocznych—powołaną jest komisja rewizyjna. Komisja rewizyjna składa się z 4 członków i 2 zastępców, wybranych przez wydział spółki na lat 3 z pomiędzy członków Spółki, oraz jednego członka zarządu.

Inżynier Wodny
*(—) St. Mazurowski.*

---

# RUCH SAMORZĄDOWY W POWIECIE.

**Wydział Powiatowy** w dn. 25 IV b. r. rozpatrzył 17 spraw. Między innemi zaopinjował, iż należy zaangażować na stanowisko nauczyciela ogrodnictwa w szkole rolniczej na Blichu p. W. Stykę a na drugi etat nauczyciela przedmiotów ogólnokształcących w tejże szkole p. Cz. Jaksę-Bykowskiego. Na temże posiedzeniu postanowiono urządzić wycieczkę w celu zwiedzenia urządzeń spółdzielczych i samorządowych w powiecie Rypińskim.

W dniu 2.VI b. r. rozważył Wydział Powiatowy 24 sprawy. Z ważniejszych postanowień wymienić

należy asygnowanie 1500 zł. na koszty przyjęcia Pana Prezydenta Rzplitej w szkole rolniczej na Blichu, decyzję o przyjęciu p. Inż. Mazurowskiego na stanowisko inżyniera wodnego przy Wydziale Powiatowym, przedłużenie na lat 10 dzierżawy zbocza szosy pod kolejkę cukrowni „Młynów" i zakupienie w folwarku Długie około 20.000 $m^3$ kamienia szosowego po cenie 2.50 zł. za 1 $m^3$.

W dniu 18.VI b. r. załatwił Wydział Powiatowy 19 spraw. Postanowił pobudować w Sobocie na Bzurze most drewniany na przyczółkach murowanych,—wykonać różne dodatkowe roboty przy budowie drogi Kompina-Nieborów,—wyrazić opinję przychylną co do założenia miejskiej kasy oszczędności i spowodować zarząd szkoły rolniczej na Blichu do urządzenia kwartalnych zebrań rodziców uczniów tej szkoły. Na tem posiedzeniu zakomunikował p. Przewodniczący Wydziału Inż. Cz. Gajzler, iż został przeniesiony do Włocławka.

W dniu 26.VI b. r. załatwiono na posiedzeniu Wydziału Powiatowego 22 sprawy. Między innemi rozpatrzono protokuł rewizji działalności związku komunalnego w roku 1927/28,—powzięto kilka decyzji w sprawie projektu budowy szkoły rolniczej żeńskiej w Zdunach,—rozważono reskrypt Pana Wojewody Warszawskiego w sprawie zatwierdzenia budżetu związku komunalnego na r. 1928/29 i pożegnano p. Inż. Cz. Gajzlera, ustępującego ze stanowiska Przewodniczącego Wydziału Powiatowego w Łowiczu.

W dniu 13.VII b. r. ustalono program przyjęcia wycieczki Czechosłowackiej i postanowiono zakupić w cegielni Stowarzyszenia Budowlanego w Zdunach cegłę na budowę szkoły rolniczej żeńskiej.

W dniu 2. VIII b. r. rozpatrzono 9 spraw. Nowopowołany Przewodniczący Wydziału Powiatowego p. Zygmunt Strzeszewski przedstawił zasady, jakiemi będzie się kierował w pracy samorządowej,—rozważono sprawozdanie z robót drogowych w okresie od 1.IV do 1.VIII b. r. i rozstrzygnięto konkurs na powierzenie w przedsiębiorstwo budowy szkoły rolniczej żeńskiej w Zdunach. Budowę tą powierzono Warszawskiej Spółce Budowlanej za cenę 535.500 zł.

W dniu 9.VIII b. r. załatwił Wydział Powiatowy 8 spraw. Między innemi poddano krytyce projekt budowy szkoły rolniczej żeńskiej w Zdunach, omówiono treść umowy o budowę tej szkoły— i zaopinjowano, iż na stanowisko technika meljoracyjnego należy przyjąć p. St. Glińskiego.

W dniu 31.VIII b. r. rozpatrzył Wydział Powiatowy 49 spraw. Z poważniejszych wymienić należy dyskusję nad protokułem obrad Powiatowej Komisji Szkół Rolniczych i Rolnej z dn. 30.VIII b. r.

W dniu 14.IX b. r. rozpatrywał Wydział Powiatowy sprawę powołania do życia instytucji pod nazwą „Ognisko Księżackie kultury, sztuki i przemysłu ludowego".

W dniu 2.X b. r. załatwiono na posiedzeniu Wydziału Powiatowego 28 spraw. Z ważniejszych należy wymienić odłożenie terminu zdjęcia kolejki Łyszkowice-Domaniewice do 1.I 1929 r., rozpatrzenie sprawozdania z robót drogowych, wykonanych we wrześniu b. r., rozstrzygnięcie konkursu na budowę mostu na Bzurze pod Sobotą, którą to budowę oddano pp. Janowi Gochowi i Inż. Br. Sokołowskiemu za cenę 38.864 zł. i zatwierdzenie wyboru T. Wróbla na stanowisko Naczelnika Zarządu Kasy Oszczędności, a p. J. Kreta na stanowisko Zastępcy Naczelnika tegoż Zarządu.

W dniu 23. X. br. rozpatrzył Wydział Powiatowy 19 spraw. Między innemi—sprawozdanie o postępie akcji około zorganizowania powiatowej spółki wodnej,—sprawę obchodu 10-lecia odbudowania Państwa Polskiego,—protokuł obrad Komisji Szkół Rolniczych z dnia 17. X. br.,—protokół podkomisji do spraw opieki społecznej z dnia 7. X. br., protokół komisji sanitarnej z dnia 9. X. br. Na temże posiedzeniu zatwierdzono wybór p. K. Dąborowskiego na stanowisko członka Zarządu Kasy Oszczędności.

W dniu 20. XI. br. załatwił Wydział Powiatowy 37 spraw. Rozpatrzył sprawozdanie p. Przewodniczącego o akcji około zorganizowania powiatowej spółki wodnej, w sprawie rozpoczęcia działalności w dziedzinie komasacji gruntów, w sprawie kursów rolniczo-oświatowych i budowy szkoły rolniczej żeńskiej,—zwolnił ze stanowiska technika wodnego p. St. Glińskiego i ustalił ilość oraz rozmieszczenie punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

W dniu 30. XI. br. poświęcił Wydział Powiatowy swoją uwagę głównie sprawom utrzymania i budowy dróg państwowych oraz samorządowych i sprawom samorządu gminnego. Ze spraw drogowych podkreślić należy ustalenie sieci dróg gminnych i wprowadzenie w życie przepisów o budowie i utrzymaniu dróg gminnych.

**Zarząd Kasy Oszczędności** odbył zebrania w dniach 28.IV, 17.V, 5.VI, 10.VII, 7.VIII, 24.VIII, 4.IX, 21.IV, 2.X i 21.XI b. r. Zebrania te były poświęcone głównie przyznawaniu i odraczaniu terminów płatności pożyczek.

**Rada Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego,** powołana na zasadach nowego statutu Kasy Oszczędności, odbyła swe organizacyjne posiedzenie w dniu 21.IX br. Przyjęła do wiadomości sprawozdanie z działalności Kasy od początku jej istnienia, powołała na przewodniczącego p. Zygmunta Strzeszewskiego, na zastępcę p. Teofila Kurczaka,— na Naczelnika Zarządu p. T. Wróbla, na zastępcę Naczelnika Zarządu p. J. Kreta—a na Członka Zarządu p. K. Dąborowskiego i ustaliła termin przejęcia agend Kasy Oszczędności przez nowowybrany Zarząd na dzień 10 października br.

W dniu 15/X b. r. powołała Rada Kasy Komitet Dyskontowy, mianowała Dyrektorem Kasy p. K. Dąborowskiego, uchwaliła budżet dodatkowy Kasy na rok bieżący, tymczasowy regulamin Rady i Zarządu Kasy, postanowiła przyjąć kilka kredytów z banków centralnych i powzięła szereg postanowień, regulujących działalność Kasy.

**Powiatowa Komisja Rolna** ustaliła w dniu 20.VIII br. zadania Biura Porad Meljoracyjnych przy Wydziale Powiatowym a w dniu 28.IX br. rozpatrzyła 22 sprawy. Między innemi kooptowała w skład swój przedstawiciela O. T. R. i O. Z. K. R. omówiła sprawy, związane z organizacją powiatowej spółki wodnej, ustaliła zasady pracy instruktorów gospodarstwa wiejskiego i zasady akcji w dziedzinie zalesienia nieużytków, rozpatrzyła działalność komunalnego lekarza weterynarji i wytyczyła zasady organizacji komunalnej służby weterynaryjnej, wydała opinję o powołaniu do życia Warszawskiej Izby Rolniczej, o zmianie regulaminu Powiatowej Komisji Rolnej i potrzebie zorganizowania kursów rolniczo-oświatowych).

**Powiatowa Komisja Drogowa** w dniu 20.VII br. zaopinjowała, iż należy przyznać gminie Dąbkowice zapomogę do 2000 zł. na budowę wostu na drodze Urbańszczyzna—Łowicz, gminie Kiernozia zasiłek na zapłatę brukarza, oraz powzięła szereg innych postanowień w sprawie tegorocznych i przyszłych prac drogowych. W dniu 16.X b. r. rozpatrzyła komisja drogowa między innemi projekt przepisów o utrzymaniu i budowie dróg gminnych oraz postanowiła urządzić wycieczkę do Pułtuska w celu zapoznania się z tamtejszemi robotami drogowemi.

**Podkomisja Opieki Społecznej,** wyłoniona przez Wydział Powiatowy—opracowała w dniu 7.X br. zasady organizacji pracy w dziedzinie opieki społecznej na terenie powiatu Łowickiego.

**Komisja Sanitarna** rozpatrzyła w dniu 9.X br. sprawozdanie z działalności Szpitala św. Tadeusza i Jana, omówiła zasady budżetu komunalnej służby

w dziedzinie opieki nad zdrowiem publicznem na rok przyszły—i wydała opinję w sprawie zaangażowania lekarza szpitalnego.

**Powiatowa Komisja Szkół Rolniczych** zajmowała się w dniu 20.VIII b. r. głównie zarzutami, podnoszonemi przeciwko szkole rolniczej męskiej na Blichu.

---

# Komunikat

## Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego w Łowiczu.

### Kredyt na nawozy sztuczne.

W sprawie kupna na kredyt nawozów sztucznych na sezon wiosenny 1929 r. należy się zwracać albo do *Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego* albo też do *Spółdzielni Rolniczo-Handlowej „Rolnik" w Łowiczu.* Kredyt nawozowy będzie udzielany na weksle, zaopatrzone w podpisy dłużnika i dwóch poręczycieli. Podpisy dłużnika i poręczycieli oraz ich majątek muszą być zaświadczone przez Urząd Gminny specjalnem pismem.

Kasa Oszczędności dostarcza bezpłatnych broszurek, pouczających o stosowaniu nawozów sztucznych. Ustnych pouczeń o stosowaniu tych nawozów udziela Kierownik Spółdzielni „Rolnik" w Łowiczu oraz Kierownik i Kierowniczka szkół rolniczych na Blichu wzgl. Zdunach.

*Rolnicy! Stosujcie nawozy sztuczne! Typ rolnika, nie używającego nawozów sztucznych, powinien w powiecie Łowickim zniknąć!*

Pomyślcie bowiem, że podwyższenie wydajności roli tylko o korzec żyta na mordze, co przecież jest tak łatwo przy użyciu nawozów sztucznych uczynić—przysporzyłoby powiatowi 7.000.000 zł., wyraźnie siedem miljonów złotych, na rok—ponad dotychczasowy dochód—a owe 7.000.000 zł. wystarczyłoby na pokrycie wszystkich podatków, płaconych przez wieś i miasto na rzecz państwa, gmin i sejmiku—a oprócz tego pozwoliłoby zdrenować w ciągu roku 15.000 morgów.

### Inne kredyty.

Kasa Oszczędności czyni starania o dostarczenie rolnikom kredytu na narzędzia rolnicze, zarodowy materjał hodowlany, mleczarstwo, pasze treściwe, sadownictwo, wywoływanie hipotek, spłaty familijne, powiększenie gospodarstw karłowatych i inne potrzeby gospodarcze.

Starania Kasy Oszczędności o dostarczenie tych kredytów oraz kredytów na kapitał obrotowy gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych — tylko wówczas osiągną najpomyślniejszy rezultat, jeżeli dotychczasowi klijenci Kasy i ogół rolników w powiecie—zastosuje się do następujących wskazań:

1. *długi, zaciągnięte w Kasie Oszczędności, należy spłacać terminowo i nie dopuszczać weksli do protestu;*
2. *wszelką wolną choćby przez krótki okres czasu gotowiznę należy umieszczać w Kasie Oszczędności;*
3. *dalej trzeba, aby każdy klijent Kasy a nawet każdy wogóle rolnik składał systematycznie co tydzień, dwa lub co miesiąc, zależnie jak komu wygodniej, na książeczkę wkładkową Kasy Oszczędności — choćby małą sumę, choćby złotego*—oraz, aby to nieustanne odkładanie drobnych sum do Kasy Oszczędności na czarną godzinę stało się takim trudnym do pozbycia się *nałogiem* rolników powiatu Łowickiego, jakim niekiedy jest papieros lub cogorsza kieliszek.

*Rolnicy! Jeżeli chcecie, ażeby Kasa Oszczędności powiatu Łowickiego spełniała swoją rolę stworzenia z drobnych oszczędności miljonowych sum, bez których powstanie i utrwalenie dobrobytu w powiecie jest niemożliwe—zastosujcie się pilnie do powyższych wskazań!*

Nieduży nawet, byle *powszechny wysiłek*, dyktowany tylko dobrem własnem i ogółu—*da potężne rezultaty!*

Nie wymawiajcie się biedą, *bo złotówkę*, a nawet kilka złotówek *na miesiąc—może odłożyć do Kasy nawet najlichszy i najbardziej zadłużony gospodarz.* Nie wymawiajcie się obawą o spadek wartości pieniędzy, bo waluta krajowa jest ustalona—a zresztą na wszelki wypadek możecie składać w złotych złocie lub dolarach! Nie obawiajcie się żadnych innych niebezpieczeństw, bo za zobowiązania Kasy, stojącej pod kontrolą całego powiatu, Województwa i Związku Kas, odpowiada cały powiat.

*Pamiętajcie, że bez oszczędności powszechnej—niemasz dobrobytu powszechnego—a bez powszechnego dobrobytu nie będzie w kraju ładu, porządku, spokoju i kultury!*

*Ogromna, dobroczynna dla ogółu potęga tkwi w pieniądzu, zgromadzonym przez wielkie masy!*

### Ostrzeżenie.

Ostrzega się wszystkich klijentów Kasy Oszczędności, że długi z weksli protestowanych są w całości odrazu płatne. Każdy weksel, zaprotestowany i niewykupiony po proteście w przeciągu trzech tygodni—zostaje oddany do sądu.

### Ubezpieczenie na życie.

Kasa Oszczędności powiatu Łowickiego przyjmuje z ramienia Pocztowej Kasy Oszczędności ubezpieczenie na życie do 10.000 złotych w złocie. Najwyższy wiek wstępu określony jest na lat 55. Bliższych informacji udziela Dyrekcja Kasy.

### Pierwsza lista systematycznych ciułaczy,

którzy zobowiązali się składać co miesiąc na książeczki wkładkowe Kasy Oszczędności powiatu Łowickiego kwoty, podane obok nazwisk:

*Doliński Franciszek 2 zł., Dolińska Pelagja 1 zł., Dolińska Marja 1 zł., Dolińska Anna 1 zł., Leszczyński Izydor 2 zł., Leszczyńska Helena 1 zł., Leszczyński Janusz 1 zł., Leszczyńska Wanda 1 zł., Dąborowski Konstanty 10 zł., Dąborowska Stanisława 10 zł., Illżanka Wanda 5 zł., X. Y. 5 zł., Zbigniew Arct 2 zł.. Marjan Arct 5 zł., Janina Arctowa 5 zł., Franciszek Ziółkowski 5 zł., Zbigniew Ziółkowski 5 zł., Stanisław Ziółkowski 5 zł., Janina Sierakowska 5 zł., Irena Sierakowska 3 zł., Antoni Sierakowski 1 zł., Jan Mikulski 5 zł.. Kazimiera Mikulska 5 zł., Marja Heincówna 2 zł., Piotr Heince 1 zł., Irena Heincówna 1 zł., Barbara Heincówna 1 zł., Janina Ziółkowska 5 zł., Ignacy Ziółkowski 10 zł., Wacław Szymkowski 5 zł , Emilja Szymkowska 5 zł., Irena Kreutzówna 5 zł., Anna Kreutzowa 5 zł., Irena Donayówna 1 zł., Marja Donayówna 1 zł., Bronisława Stańkowska 5 zł., Stanisław Pisarkiewicz 5 zł., Anna Michałowska 1 zł., Julja Michałowska 1 zł., Jerzy Pokrowski 1 zł.,' Jerzy Potapow 5 zł., Natalja Potapowowa 5 zł., Piotr Potapow 5 zł., Konstanty Czetyrbok 5 zł., Janina Czetyrbokowa 3 zł., Helena Czetyrbokówna 2 zł., Bronisława Pawłowska 5 zł., Zbigniew Pawłowski 5 zł., Danuta Pawłowska 5 zł., Ryszard Pawłowski 5 zł., Marjan Błażejewski 2 zł., Małgorzata Błażejewska 2 zł.*

Razem 62 osoby zobowiązało się składać do Kasy Oszczędności w każdym miesiącu sumę 190 zł.

Dalsze listy systematycznych ciułaczy będą ogłaszane w każdym następnym numerze „Gazety Samorządowej". Ponadto nazwiska wszystkich ciułaczy są umieszczane na specjalnej tablicy w lokalu Kasy Oszczędności.

*(—) K. Dąborowski*
*Dyrektor Kasy Oszczędności*
powiatu Łowickiego w Łowiczu,
ul. Piotrkowska 30, telefon 60.

Łowicz, grudzień 1928 r.

---

REDAKTOR: **Konst. Dąborowski,** Sekr. Sejm. Pow. WYDAWCA: **Pow. Zw. Komun. Łowicki.**

Drukarnia K. Rybackiego w Łowiczu.